

De Roș Hašana 5736
urăm cititorilor noștri
un an bun, fericit
pace și prosperitate

לשנה טובה תכתבו!

MESAJUL DE ROȘ HAȘANA 5736

adresat de Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen
comunităților evreiești din Republica Socialistă România

Iubiți frați și surori,

Roș Hašana — Capul anului. Dacă vreți să căutați concepția etică a iudaismului asupra primei zile a unui an nou iudaic, o găsiți în însuși numele ce-l poartă, — prăznuirea trecerii individului și a colectivității de la o etapă a vieții la alta. Capul e călăuză unui itinerar. Fără a sa gândire, fără învățătura ce a desprins-o din peripețiile trecute și fără previziunea sa asupra celor ce vor urma, călătoria noastră devine o rătăcire plină de primejdii. La răspintia ce o înfățișează, în viața fiecărui, înlocuirea unui calendar vechi cu altul nou, se cuvine, deci, în primul rând, să meditam asupra paginilor ce le-am întors definitiv și asupra celor ce se deschid înainte-ne — albe, imaculate — în „Cartea vieții”.

E capul anului, Să nu ne amestecăm nici gândurile, nici simțămintele; e păcat să stingem lumina, pentru ca orbecând prin întuneric să trecem pragul unui nou capitol al existenței pe acest pământ. Peste tot unde se află o așezare evreiască, glasul șofarului răsună cu o misiune definită de marelui filozof al iudaismului, Maimonides, în cuvintele „עורר ישׁוּת” „Treziti-vă, voi cei ce somnolați!” Șofarul are menirea să ne scuture din toropeala înșelătoare în care ne azvirlă măruntele activități cotidiene, să ne ridice din banalitatea spre sfințenie, să ne redea luciditatea.

E Capul anului Prin această cale plină de întortocheri care unește leagănul cu mormintul și care se numește viața, nu se cuvine să trecem cu superficialitate, să luăm ușor lucrurile, să le bagatelizăm. Anul nou e, deci, un popas, un prilej de a privi în față viața, de a-i descifra rosturile, de a-i sublinia telul. Ne reculegem în rugăciunea înaintea Aceluia care ne cunoaște gândurile, sentimentele și faptele și, împreună cu El, Judecătorul, Conștiința creațiunii, devenim noi înșine proprii noștri judecători. Cu seriozitate scoatem la iveală „din străfunduri”, tot ce am greșit față de El, față de creația Sa, față de noi înșine și ne pregătim „לפני עולל” să îndreptăm tot ceea ce e nedrept.

Iubiții mei,

Capul anului 5736 găsește obștea evreiască din Republica Socialistă România într-un astfel de moment de examen sufletesc, de bilanț, al activității desfășurate în anul care a trecut și de întinținare a celui care începe acum.

Aruncând din această perspectivă o scurtă privire asupra anului ce se încheie azi, să-i mulțumim lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să avem satisfacția unor însemnate și trinitice împliniri. Sfintele noastre obștii — sfinte prin rivna cu care păstrează vie flacăra credinței, prin dăruirea cu care se îngrijește de trebuințele spirituale dar și materiale ale coreligionarilor — și-au împlinit și în acest an datoria lor sacră. Cele peste 140 temple și sinagogi din țară au dat și dau puțința credincioșilor să îndeplinească mitzva de „רַגְלֵינוּ” rugăciune; cursurile de Talmud Torā, în cadrul cărora fiii și fiicele noastre învață limba sfințită, își apropie cunoștințele fundamentale iudaice, cheazăuiesc păstrarea credinței și a așezămintelor noastre, căci „כִּנּוּר כִּנּוּר” studiarea Torei este lucrul cel mai de seamă în iudaism. Iudaism înseamnă învățătură, dar înseamnă și cîntec, căci de la Miriam și pînă la profeți, iar în zilele noastre la marii noștri poeți naționali, viziunea despre împlinirea marilor idealuri mesianice, de pace și apropiere între oameni și popoare, și-a aflat expresia în cîntec. De aceea prețuim atât de mult corurile de la București și de la Iași, de la Dorohoi și de la Cluj, de la Tg. Mureș și Timișoara, de la Oradea și Arad, care cu atita măiestrie fac să răsună cîntecul nostru evreiesc, dătător de speranțe și încredere în viitor. „Revista culturii mozaic” — care a intrat în al 20-lea an de apariție — își îndeplinește cu talent și abnegație misiunea ei de sursă de învățătură și punte între comunitățile noastre și celelalte comunități evreiești din lume. Calendarul — Luah este an de an un îndrumar practic iudaic, pus la îndemina credincioșilor și comunităților noastre.

Cu îndreptățită satisfacție adăugăm la acest sumar bilanț al anului 5735 în făcăturile în domeniul griji pentru frații și surorile noastre — virstnici, bolnavi, lipsiți de familie. Prin atitudinea plină de nobil umanism a guvernului, care și în această chestiune vădește deplina înțelegere pentru problemele noastre specifice, și cu sprijinul „Joint-ului, am continuat și în acest an programul de asistență socială, care cuprinde mii de coreligionari, cărora le asigurăm ajutoare consistente, în bani, alimente, efecte, medicamente, îngrijire medicală și igienică, combustibil. Peste 2.500 persoane iau zilnic masa, în condiții civilizate, în cele 10 cantine rituale ale noastre, mulți fără plată. Altor citeva sute de persoane nedepășabile li se asigură masa caldă la domiciliu. Slăvit fie Dumnezeu că ne-a învrednicit să putem afirma în aceste momente solemne de Roș Hašana, că în România nu există evreu care să nu aibă ce minca, să nu aibă ce îmbrăca sau

(Continuare în pag. V-a)

23 August la templul coral

Obștea evreiască din București a celebrat, împreună cu toți cetățenii țării, ziua de 23 August, a XXXI-a aniversare a eliberării României de sub dominația fascistă.

În predica pe care a rostit-o de pe amvonul Templului coral, în cadrul serviciului divin de Kabalat Șabat din 22 august, Eminența Sa

d. Șef rabin dr. Moses Rosen a înfățișat semnificația acestei zile, începutul unei ere noi în viața țării, a poporului român și a naționalităților conlocuitoare, printre care și cetățenii de naționalitate evreiască. În incheiere, corul templului a intonat imnul de stat al României socialiste.

Vizita în Israel a Eminenței Sale d. Șef rabin și a d-nei dr. Rosen

Între 7—17 august a.c. Eminența Sa d. Șef rabin și d-na dr. Rosen au făcut o vizită în Israel. În cele ce urmează prezentăm cititorilor aspecte din activitatea desfășurată în acest răstimp de conducătorul nostru spiritual.

În ziua de 8 august. Consiliul muncitoresc al orașului Tel Aviv a oferit o recepție în onoarea oaspeților din România. Cu acest prilej, personalitatea și aportul Eminenței Sale au fost elogiate de d-nii: Uri Alpert, secretarul Consiliului; Leib Kuperstein, președintele Asociației ziaristilor de la publicațiile periodice și dr. Berl Frimer, publicist.

La 12 august d. Șef rabin și președintele al F.C.E. din România a avut o întrevedere, deosebit de cordială, cu d. dr. Itzhak Rezael, ministrul cultelor din Israel. Într-o declarație ulterioară făcută presei, d. ministru Rafael și-a afirmat „respectul și adinca prețuire pentru personalitatea și realizările unice ale Șef rabinului dr. Rosen”. Eminența Sa a invitat pe d. ministru Rafael să viziteze, împreună cu soția, obștea noastră. Invitația a fost acceptată cu plăcere.

În ziua de 13 august a avut loc o ședință specială a Consiliului superior rabinic din Israel în cinstea d-ului Șef rabin dr. Moses Rosen. În cuvîntarea de salut, Eminența Sa d. Shlomo Goren, Șef rabinul statului Israel, a spus printre altele: „Exprimăm omagiul nostru distinșului conducător spiritual al evreilor din România. Miracolul existenței acestei însemnate comunități se datorează într-o importanță măsură personalității binecuvîntate ale oaspetelui nostru de azi. Eu

Dl. Șef rabin vorbind la recepția din Ierusalim. — În stînga, prof. Arie Tartakover

înșumi am vizitat nu prea de mult România, am fost în 12 comunități evreiești și pretutindeni am avut bucuria să găsim instituții religioase, culturale și de asistență socială cum am dori să existe și în alte multe comunități evreiești. Peste tot am auzit de la coreligionarii noștri numai cuvinte de dragoste, respect și recunoștință față de d. Șef rabin dr. Moses Rosen, care și-a dedicat viața credinței și slujirii fraților săi”.

Cuvintele Șef rabinului statului Israel au făcut cea mai adincă impresie asupra membrilor Consiliului suprem rabinic, care au felicitat căduros pe Eminența (Continuare în pag. V-a)

Primiri la d. Șef rabin

D-na Millicent Fenwick,
membră a Camerei Reprezentanților din S.U.A.

În ziua de 18 august a.c. Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen președintele Federației Comunităților Evreiești din România, a primit pe d-na Millicent Fenwick, deputat republican de New Jersey al Camerei Reprezentanților din S.U.A. Oaspetele, care a vizitat țara în cadrul delegației parlamentare americane condusă de d. Carl Albert, președintele Camerei Reprezentanților din Congresul S.U.A., a fost însoțit de d. Richard Noyes Viets, consilier al ambasadei americane la București. Au fost de față d-nii: Emil Sechter, secretar general al F.C.E.; Daniel Segal, președintele Comunității evreilor din București; Victor Rusu, prim-redactor al „Revistei culturii mozaic”; Marcel Bădescu, consilier.

Eminența Sa a prezentat modul în care se desfășoară viața religioasă, cultu-

rală, de asistență socială etc a obștei evreiești din România, deplina libertate religioasă din țară, egalitatea deplină de care evreii, alături de toți cetățenii țării se bucură în România. Răspunzînd întrebărilor oaspetelui, d. Șef rabin a scos în evidență bunele relații, bazate pe considerație și stimă reciprocă, ce există între cultul mozaic, biserica ortodoxă și toate celelalte culte din România.

D-na deputat M. Fenwick a mulțumit căduros pentru posibilitatea ce i s-a oferit de a lua cunoștință nemijlocit și de la forul cel mai competent despre realitățile privind viața și activitatea obștei evreiești din România, arătînd că le va împărtăși concetățenilor.

Intrevederea a decurs într-o atmosferă deosebit de cordială.

DI. Robert F. Drinan,
deputat democrat de Massachusetts

În după amiaza zilei de 21 august a.c. Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen a primit pe d. Robert F. Drinan, deputat democrat de Massachusetts în Camera Reprezentanților S.U.A. Oaspetele a fost însoțit de d. Richard Noyes Viets, consilier al ambasadei S.U.A. la București. La primire au asistat d-nii:

Emil Sechter, secretar general al F.C.E.; Daniel Segal, președintele Comunității evreilor din București; Victor Rusu, prim-redactor al „Revistei culturii mozaic”.

Intrevederea a decurs într-o atmosferă foarte cordială.

ÎN PRAJMA CENTENARULUI TEATRULUI IDIȘ

Continuînd o tradiție glorioasă...

Teatrul evreiesc din România are o tradiție de 100 de ani. Documentele atestă faptul că, la Iași, la vestita grădina „Pomul verde”, artistul și scriitorul Avram Goldfaden a pus, în anul 1876, bazele primului teatru evreiesc profesionist din lume, prezentînd, cu trupa sa, unele spectacole. La cîteva luni după aceea, în anul 1877, trupa lui Goldfaden a trecut la București, unde, pe scena permanentă a salonului „Lazar Cafegiu”, a prezentat mai multe spectacole.

De atunci și pînă astăzi, teatrul evreiesc din România și-a desfășurat activitatea în atmosfera culturii teatrale românești, frunzări scenei evreiești bucurîndu-se permanent de prietenia și de stîmna frunzări scenei românești și a personalităților de bază din cultura românească. Însăși prima cronică despre teatrul evreiesc din România, publicată în „Curierul de Jassy” (numărul 93, din 1876) se datorează marelui poet român, Mihai Eminescu.

În același timp cu activitatea formațiilor de teatru locale, România a găzduit, de-a lungul anilor și trupe evreiești de mare prestigiu de peste hotare. Astfel, trupa din Vilna, trupa lui Paul Baratoff, actorii Moriss Schwartz și Iosif Bulow au lăsat publicului din România și oamenilor de teatru care i-au cunoscut, amintiri neșterse.

Primele decenii de activitate a teatrului evreiesc n-au fost deloc ușoare; condițiile materiale precare au împiedicat, multă vreme, formarea unei trupe permanente, cu un sediu stabil și cu artiști angajați permanent. Trupele nomade își mutau mereu reședința și își schimbau componența, în căutarea unor locuri prielnice. Totuși, această situație materială nesigură nu a împiedicat dezvoltarea artistică a teatrului evreiesc din România.

Începînd din anul 1916, marele regizor-pedagog Iacob Șternberg a desfășurat o bogată activitate creatoare, realizînd spectacole de revistă și dramă; în anul 1930, el a înființat un studio, în care încerca o sinteză a curentelor moderne de atunci ale teatrului european.

O perioadă foarte grea a avut de înfruntat teatrul evreiesc din România în anii dictaturii fasciste, cînd artiștilor evreiești, ca și întregii populații evreiești, le-a fost refuzat dreptul de a se exprima public în limba lor maternă. În acea perioadă, un grup de artiști evrei, animați de nobila pasiune a artei lor și de idei progresiste, au întemeiat teatrul „Barasheim” din București, pe a cărui scenă au jucat și au cîntat, în limba română, pînă la 23 August 1944.

În același timp, actori și oameni de cultură au organizat, în sinagogi și în temple, între anii 1940—1944, adevărate festivaluri închinăte scriitorilor evrei.

Transformarea revoluționară a societății românești s-a petrecut în strînsă și directă legătură cu dezvoltarea culturii și a

artelor. Noul regim a creat condiții prielnice vieții artistice; cultura, arta, teatrul au devenit factori activi în educarea maselor, în dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Politica culturală a statului român s-a concretizat, între altele, printr-un sprijin substanțial, moral și material, acordat creației artistice și difuzării sale pe întregul teritoriu al țării. În anul 1948 s-au înființat primele teatre de Stat, printre care și Teatrul evreiesc de stat din București.

Teatrul evreiesc de stat din București este o instituție distinctă și, totodată, o parte integrantă a mișcării teatrale din România socialistă. În activitatea sa, favorizată de condițiile materiale și spirituale create de Stat, teatrul urmărește o sinteză între tradiție și inovație, însușindu-și în mod creator tot ceea ce s-a realizat mai valoros în trecut, spre a transmite contemporanilor comorile culturii evreiești și totodată un receptacul a ceea ce constituie fenomen avansat pe plan mondial. Teatrul are un ansamblu permanent, al cărui actori sînt pregătiți în școli superioare de artă dramatică sau în propriul studio al teatrului. Clădirea permanentă a teatrului constituie un cadru plăcut și bine utilitat din punct de vedere tehnic pentru realizarea unor spectacole care să răspundă celor mai înalte exigențe.

CINE VA SUNA DIN ȘOFAR?

Se povestește că într-un an, înainte de Roș Hasana, rabi Levi-Itzhak Berdicever căuta pe cineva care să sune din șofar în sinagoga sa. S-au adunat cunosătorii din toate părțile orașului. Căci mulți erau cei ce rivneau favoroarea de a suna din șofar în lăcașul de rugăciune al rabinului.

Pe fiecare, rabi Levi-Itzhak l-a întrebat: „La ce te gîndești în clipele cînd suni din șofar?” Iar fiecare dintre ei căuta să arate că el e cel chemat și răspundea că în acele clipe cugetul i se îndreaptă către Cabala, învîfătura adîncă ale cărei taine sînt cunoscute doar citorva.

Dar rabi Levi-Itzhak nu alege pe nici-unul dintre ei.

Într-o zi veni la el un om, care-i vorbi așa: „Învățătorule, sînt un om de rînd, am patru fiice, cărora le-a venit sorocul să se mărite, dar nu am bani de zestre. În clipa cînd sun din șofar îmi spun: „Creatorule, eu am dat ascultare legilor Tale și Ți-am împlinit voia; acum e rîndul Țău să-mi împlinesti voința și să-mi trimiți soți pentru fiicele mele”.

Plin de bucurie, rabi Levi-Itzhak îi spuse aceluși om: „Cugetul Țău e curat și sincer, de aceea tu vei fi cel ce va suna din șofar în casa mea de rugăciune.”

BRIT IVRIT OLAMIT

(În pag. 12-a, textul în limba ebraică)

Repertoriul teatrului cuprinde o arie largă de titluri din dramaturgia autohtonă, idiș și universală, clasică și contemporană.

Clasicii dramaturgiei universale — Friedrich Schiller, N. Gogol, Carlo Goldoni, Molière, Nikolai Ostrovski, J. N. Nestroy, A. P. Cehov, Georg Büchner, H. Ibsen, G. E. Lesing, H. de Balzac se învecinează cu clasicii dramaturgiei idiș — Șalom Alechem, Mendele Moher Sforim, Jacob Gordin, I. L. Peret, S. Anski, H. Leivik.

Nu lipsesc din repertoriul teatrului autorii români, ca: Victor Eftimiu, Victor Ion Popa, Aurel Baranga, Alexandru Mișoda, Maria Földess, Tudor Arghezi.

Figurează, de asemenea, piese importante de autori contemporani ai teatrului universal: Friederich Wolff (Profesorul Mamlock), Bertold Brecht („Mutter Courage”, „Opera de trei parale”, Fritz Hochwälder „Ordinul”, Reginald Rose „12 oameni furioși”, Nazim Hikmet „Orologiul din Praga”, G. Goodrich, A. Hackett și O. Frank „Jurnalul Annei Frank”, Friederich Dürrenmatt „Frank al V-lea” etc., sau autorii idiș contemporani, ca: H. Sloves „Cîntecul răzburării”, Zece frați am fost”, Moise Șerbenzon „Herșele Ostropoller”, „Înțelepții din Helem”, Iacob Rotbaum „Un vis goldfadenian”, Șalom Aș „Blazonul” etc.

Ceea ce caracterizează arta scenică a teatrului nostru este marea diversitate a mijloacelor artistice, imensa disponibilitate a actorilor, capacitatea de a trece cu ușurință de la dramă la spectacolul muzical, de la comedia la tragedia. Cei mai mulți actori ai teatrului, pregătiți în tradiția înaintașilor lor iluștri, cultivă un teatru total, de o bogată expresivitate și cu o mare forță de comunicare cu spectatorul.

În cei 27 de ani de activitate, Teatrul evreiesc de stat din București, a realizat 137 de premiere, prezentate în aproape 6 000 de reprezentații, în capitală și în numeroase alte orașe ale țării, și vizionate de aproximativ 1 000 000 de spectatori.

Paralel cu repertoriul de bază, teatrul desfășoară o largă activitate cultural-artistică, de popularizare a literaturii și muzicii evreiești, organizînd matinee și seri literar-muzicale, în care sînt prezentate pagini de antologie din literatura evreiască, figuri din istoria teatrului evreiesc. Prin turnee periodice în țară, teatrul în contact cu spectatorii de pe tot teritoriul României, difuzînd, astfel, pe o perimețru întins arta sa.

În anul 1968, teatrul a întreprins un turneu de 6 săptămîni în Israel, prezentînd spectacolele „Zece frați am fost” de H. Sloves și „Un șirag de perle”, spectacol de folclor evreiesc de Israel Bercovici.

Între 15 septembrie și 6 noiembrie 1972, teatrul a întreprins un turneu în S.U.A. și Canada cu spectacolele „Dibuk” de S. Anski și „Un șirag de perle” de Israel Bercovici; cele 40 de reprezentații au fost vizionate de aproximativ 60 000 de spectatori.

ISRAIL BERCOVICI

Secretarul literar al T.E.S.

ÎN 80 DE ȚĂRI...

Creșterea și diversificarea continuă a producției de tractoare au permis întreprinderii „Tractorul” din Brașov să exporte un număr din ce în ce mai mare de tractoare. În prezent, tractoarele românești lucrează pe ogoarele a peste 80 de țări ale lumii. Demn de subliniat este faptul că un număr însemnat de tractoare au fost exportate în ultima perioadă în țări mari producătoare de tractoare ca Statele Unite, Anglia, Italia etc. Este un indiciu semnificativ al prestigiului pe care și l-au cucerit tractoarele „made in România”.

TOMIS REDIVIVUS

Constanței și numeroșii lor oaspeți din acest sezon estival, care preferă drept loc de promenadă faleza orașului, au prielul să admire nu numai panoramă „la zi” a portului și noile edificii moderne, ci și unul din cartierele Tomisului antic. Cercetătorii muzeului constănțean au scos la iveală splendide construcții ale Tomisului înălțate între secolul IV î.e.n. și secolul VI al erei noastre. A fost terminată restaurarea unui veritabil cartier de locuințe construite din piatră, cu străzi și canalizare, așa cum arătase el cu un mileniu și jumătate în urmă.

CEASUL 6 000 000

De pe banda de montaj a fabricii „Victoria” din Arad a ieșit ceasul cu nr. 6 000 000. Este al 60-lea tip de ceas fabricat aici. Multe din ceasurile produse la întreprinderea arădană au fost și sînt solicitate chiar și în țări cu veche tradiție în materie: Anglia, Franța, R.F. Germania, Olanda, Belgia.

PREMIILE INTERNAȚIONALE

Tineri soliști români — vocali și instrumentali — au înregistrat noi succese în diferite competiții muzicale internaționale. Violoncelistul Mirel Iancovici, dela filarmnica „George Enescu” a obținut patru distincții la Concursul internațional de violoncel „Gaspar Casado” desfășurat la Florența: premiul II (premiul I nu a fost acordat), pentru cea mai bună interpretare a piesei obligatorii prezentate la concurs, premiul „Beethoven” și un premiu de onoare. Ediția din acest an a Concursului internațional de vioară de la Glasgow, deschis tinerilor violoniști, a fost cîștigată de concurenta Mihaela Martin, elevă la Liceul de muzică nr. 1 din București. Președintele juriului, Yehudi Menuhin, a elogiat nivelul înalt de pregătire al tinerii violoniști române.

PERFORMANȚA INDUSTRIALĂ

La fabrica de turboagregate din cadrul Întreprinderii de mașini grele București a trecut cu succes probele tehnologice cea de-a patra turbină de 300 MW, unul dintre cele mai complexe produse ale industriei românești, capabil să furnizeze energie electrică pentru un oraș cu peste 1,5 milioane locuitori.

Revista pariziană „L'Express” cita recent, într-o recenzie de film, aceste cuvinte ale unui reputat regizor american, Mel Brooks: „Pentru 10 evrei care se lamentează, Dumnezeu a creat un al 11-lea, însărcinat să le stîrnească risul...”. Iată o definiție a umorului evreiesc nu numai plastică și amuzantă — cum îi stă bine umorului — dar, totodată, direct împlînită în realitățile sociale, în însăși istoria noastră. Risul este, deci nemijlocit legat de plîns, apare ca o replică salutară la tragic, ca o plută pe care urcăm pentru a depăși revîrsările tristeții. Raportul stabilit de Brooks — 1 la 10, doar un evreu înzestrat cu arta de a declanșa risul, față de 10 evrei invadați de negura disperării — ne provoacă un zîmbet, dar, apoi, ca orice idee comică izvorîtă dintr-o dramă, ne străpunge dureros sufletul: de ce numai 1 la 10? E deajuns, oare, cînd, în unele împrejurări, jalea ne era nesfîrșită?

Atribuînd risului o misiune terapeutică, Brooks continuă o tradiție veche și strălucit confirmată. A spus-o și Șalom Alechem cîndva: „Risul este sănătos, doctorii ne recomandă să ridem”. A spus-o, mai apoi, și Eliezer Steinberg: „Tristă-i lumea asta largă și întinsă. Vă și amar. / Cu o fabulă, copii, să ne-nviorăm măcar”. Șalom Alechem a descoperit inepuizabile resurse ale risului într-un mediu în care ființa umană era asaltată din toate părțile de o forță cruntă și arbitrară, de sărăcie și promiscuitate, de grotesc și ură; era o vreme și un tărîm al „raioanelor închise”, al pogromurilor și expulzării în masă.

AL 11-LEA...

Eliezer Steinberg a apucat timpuri mai evaluate, dar, pe scena vieții s-a izbit și el, la tot pasul, de chipuri desfigurare, de episoade în care lacrima se prelingea împreună cu picătura de singe. Și, totuși, a creat o galerie nemuritoare de tipuri comice, iar morala fabulelor sale, și fichiutoare și usturătoare, scîpăște mereu de veselie. Gluma evreiască nu s-a lăsat niciodată interzisă, ucisă. Chiar și în anii genocidului nazist, ea izbutea să se strecoare printre pînsete și strigăte de groază, pătrunzînd pînă și în pavilioanele lagărelor de concentrare, în vecinătatea camerelor de gazare și a crematoriilor.

Dar nu atribuim, oare, merite excesive acestui ris sincronizat cu suferința? Nu interpretăm fals însăși substanța sa? Nu cumva umorul evreiesc — amarul umor evreiesc — are numai în aparență un rezultat reconfortant, efectul lui veritabil fiind acela al unui anesteziant în situații fără ieșire? Și, în consecință, nu s-ar conveni, oare, să-l privim cu mai puțină admirație? Nu, o asemenea repundere ar fi fost cel mai comic gest dintre toate gesturile comice generate de tristețe. Și asta pentru că umorul evreiesc — departe de a fi un subterfugiu al resemnării — este expresia majoră a unei mult încercate voințe de supraviețuire. El nu practică e-vaziunea, grațuitatea, deoarece viața însăși îl obligă să fie mult mai mult decît un simplu act fiziologic. Sau — ca să venim la formula

lui Brooks — „cel de-al 11-lea” răspîndește risul nu prin tîmbe și schimonoseli elementare, ci atacînd frontal strîmbătatea vieții, pe cei vinovați de această deformare și, uneori, de ce nu?, chiar și pe victime, dacă o merită. De aceea, s-a și vorbit de „autoflagelarea evreiască”, pe care, însă, ar fi greșit să o înțelegem drept un exercițiu comic denigrator; adevărul este că, rîzînd de noi înșine, ne aplicăm o admonestare, născută din nevoia organică de a condamna defectele noastre, printr-o ironie cistită, necruțătoare. Risul-această tișă splendidă la adresa frustrării omului de condiția sa normală de om devine un imperativ al răminerii noastre pe verticală, atunci cînd sintem împinși sau trași spre orizontala umilirii și a mormîntului.

Așa a arut istoria, viața: ca umorul nostru să încolțască în solul tristeții, ca cei care răspîndesc risul să reprezinte un anumit procent — o zecime, susține Brooks — față de mulțimea celor ce se zbat în rarefiata atmosferă a mîhnirii. Să nu ne întrebăm dacă acest raport, de la 1 la 10, nu e prea sărac, prea vitreg. Esențialul este că între ei nu există un zid despărțitor, că „cei 10”, în momente lor de reșterite, pot fi luați în circă de „al 11-lea, spre a fi purtați spre zări mai senine, mai demne.”

Brooks îl evocă pe Dumnezeu ca autor al acestei împărțiri de roluri în seminția evreiască. Să-l complătim, în aceeași manieră: „Îți mulțumim, Doamne, că l-ai creat pe „al 11-lea”, pe acela care ne dăruiește zîmbetul și speranța.

A. LEIENER

UN GHID PE DRUMUL VIEȚII

În zilele de Roș Hașana evreul celebrează crearea lumii și, mai ales crearea omului.

Edificarea universului a început, potrivit tradiției, la 25 Elul și s-a terminat la 1 Tișri, o dată cu apariția omului. Numai în momentul creerii omului viața a căpătat întreaga sa semnificație materială și spirituală. Prin apariția ființei umane, viața a depășit stadiul mineral, vegetal și animal și a atins faza etică, istorică. „Aceasta este istoria generațiilor umanității — precizează prima Carte a Bibliei — atunci când Domnul l-a creat pe om, el l-a făcut după asemănarea sa”. Iudaismul nu începe numărarea anilor începând din ziua apariției materiei anorganice sau începând din ziua nașterii vieții organice. El începe calculul timpului de la data la care conștiința vieții s-a manifestat pentru prima oară, prin om; căci omul, primul și singurul printre creaturi, are conștiința vieții și deci ideea de timp.

Ce înseamnă a avea conștiința vieții? Înseamnă a avea sentimentul valorii fiecărei zile. Acest sentiment se grefează pe cunoașterea naturală a timpului. Unitatea primară de timp este ziua. Lumea însăși a fost creată în zile și nu în ani. În felul acesta Creatorul a vrut să dea omului un model al creației sale pentru viitor. Pe de o parte, El a fixat ziua ca dimensiune a timpului material, matematic. „A fost seara, a fost dimineața — o zi”. Pe de altă parte, El a propus ziua ca măsură a timpului moral: „Și Domnul a văzut că aceasta era bine”. Ziua servește astfel drept cadru imuabil temporal pentru un conținut moral care se reînnoiește și atinge eternitatea.

Dar anul? Din punct de vedere teoretic el reprezintă durata rotației prin care centrul Soarelui revine la același punct de pe cer. În sens practic, el reprezintă succesiunea lunilor și anotimpurilor (Geneza 1, 14). Pe plan moral, el nu este decât suma zilelor sale, este ceea ce zilele care îl compun au avut ca încercătură de fațadă.

Ziua însăși este o realitate în sine; ea este un fenomen care se repetă dar care, de asemenea, se reînnoiește în ochii omului. În spațiul unei zile existența naturală se poate converti, grație acțiunii omului, în viață morală. Căci în astăzi, în prezent, se produce străfulgerarea conștiinței umane și se călește, în consecință, fapta bună, morală, a omului. Ziua, mai degrabă decât anul, are personalitatea sa. Omul singularizează ziua și aceasta din urmă dă omului personalitatea sa. În ansamblul lor, toate zilele și toți oamenii se aseamănă; luată individual, fiecare om și fiecare zi reprezintă ceva unic, original. În an — șana — zilele se „repetă” și oamenii se confundă între ei în timp ce ziua — *iom* —, luată aparte, este inedită. Își trage forța sa dintr-o „mare” — *iam* — de posibilități care răzbat din profunzimi și se pot transforma imediat în acțiuni. Tocmai de aceea, Biblia ne învață să organizăm săptămânile noastre, lunile noastre, anii noștri, întreaga noastră viață în zile și ne invită să „numărăm zilele” și să facem astfel „dovadă de înțelepciune”. Căci, în definitiv, „întreaga noastră viață constă în ceea ce am făcut din zilele noastre” (Psalmi 90, 12).

Timpul nu reprezintă deci pentru om o suită mecanică a duratei, o simplă repetare a unităților sale, sau o succesiune de faze, ci o reînnoire zilnică, angajându-l la perfecționare perpetuă. Din acest motiv, iudaismul a ales Luna ca pivot al calculării timpului; această planetă-satelit al Pământului, efectuându-și cu regularitate revoluțiile, se reînnoiește în ochii omului. Luna, ca și ziua, oferă omului exemplul unei înnoiri. Iudaismul a manifestat dintotdeauna predilecție pentru sistemul lunar, ascoperindu-l totodată celui solar în stabilirea calendarului; și el distinge, astfel, de alte civilizații care din antichitate îndepărtată au folosit sistemul solar. Aceasta ilustrează concepția iudaică a timpului și, în consecință, a istoriei. Ea nu se bazează pe legile repetării și succesiunii care guvernează natura, ci se inspiră din regulile reînnoirii, pe care omul le observă direct și liber. „Domnul reînnoiește în fiecare zi opera creației sale... El face ca Luna să se reînnoiască, spre a servi ca exemplu oamenilor care trebuie la rândul lor să se reînnoiască” (Ros Hașana 8 b). Intradăvăr, Roș Hașana, singură printre celelalte sărbători ale anului, coincide cu începutul lunii — Roși Hodes. Aceasta simultaneitate a datei când se celebrează anul nou cu aceea care marchează luna nouă, cere omului o reflecție particulară. 1 Tișri cade în ziua când luna este invizibilă. Aceasta îi ascunde chipul anului care începe. Rămâne deci în puterea omului să-i dea chipul, prin conștiința și prin acțiunile sale.

„Prima zi de Tișri este capul anului”

— această caracterizare a Talmudului sugerează că anul nou nu este o simplă stație pe drumul timpului, ci un ghid destinat să ne conducă pe calea vieții. El nu vine să ne învețe că noi îmbătrânim în pofida voinței noastre, ci vine să ne atragă atenția că putem întineri cu ajutorul conștiinței creatoare pe care o avem asupra vieții în continuă reînnoire. Reamintindu-ne crearea lumii, Roș Hașana face apel la noi să o reîncepem în noi înșine. *Bereșit bara elokim*, Domnul a creat pentru om idealul unui început — afirmă hasidimii explicând primele cuvinte ale Bibliei. Fiecare trebuie să-și spună în ziua de Roș Hașana: *Haiom harat olam*, „astăzi a fost creată lumea” și „pentru mine a fost creată lumea!” Iată de ce hasidimii interpretează cuvintele Roș Hașana nu numai ca începutul anului — șana — care se repetă, ci, mai ales ca începutul unei *șinu*, „schimbări” pe care trebuie să o operăm în noi înșine și, pornind de aici, în timp. Un nou an trebuie să fie diferit, deci mai bun din punct de vedere spiritual decât cel care s-a terminat. De aceea, prima zi a anului ne adresează prin glasul șofarului următorul mesaj: „Reînnoiți faptele voastre, înfrumusețați faptele voastre!” Roș Hașana aspiră astfel la titlul de Zi. În realitate, tradiția a denumit-o simplu *Ioma arita*, „Ziua lungă”. Ea este lungă nu numai pentru că înglobează de fapt două zile succesive de sărbătoare, ci pentru că tinde să facă din întregul an o lungă Zi.

„Capul anului”, Roș Hașana ne învață că oricare dintre zile se poate vădi decisiv pentru întregul an. Halaha traduce această concepție afirmând că „o zi a anului poate fi considerată ca un an”. Buna folosire a unei zile poate determina binecuvântarea unui an întreg, așa cum proasta folosire a unei zile poate determina blestemul unui an întreg.

Iudaismul este o religie istorică: respectul trecutului se împletește cu speranța viitorului, tradiție și mesianism se întind în prezentul creator. Iudaismul este religia lui „astăzi”, a revelației imediate, a actualității comandamentelor divine. Chiar „astăzi” Domnul te interpelează și spune: „Privește, îți propun binecuvântarea și blestemul”. În „astăzi” sînt cuprinse atât binecuvântarea cit și blestemul, căci chiar în această zi ești invitat, tu omule, să te examinezi, să îți cunoști de tine însuși în fața Domnului, să ascuți vocea Lui, să îndeplinești poruncile Lui, să trăiești cu El. Dacă îți spui, asemeni lui Hilel „Dacă nu acum, atunci când?” chiar această zi îți va aduce binecuvântarea. Dar dacă îți spui: „Să măninc și să beau căci miine voi muri” chiar această zi îți va aduce blestemul. Binele și răul sînt urmarea pe care o dăm chemării pe care ne-o lansează prezentul, ziua de astăzi, chiar clipa aceasta. Clipa aceasta, care n-are nici consistență și nici dimensiuni, care a fugit atunci când noi abia i-am deslușit prezența, care a dispărut înainte de a-i fi pronunțat numele, această clipă se pune și rămîne la dispoziția noastră dacă o dorim și o vom. Omul este acela care o poate încărca cu voința sa, o poate măsura prin efectele sale, o poate reține pentru totdeauna. El a sesizat dintr-o dată sfîntea acestei clipe și a transformat-o în flăcără, care nu încetează să-i lumineze drumul. El a prins, în zbor, o particică desprinsă din eternitate, n-a lăsat-o să se rătăcească în oceanul timpului și a făcut-o să se reînnoască, mărită, purtătoare a unei valori inedite, în eternitatea de unde a venit și spre care tinde. Omul a valorizat astfel prezentul, nu l-a lăsat să piară, a „salvat ziua”.

Dimpotrivă, fiecare zi pierdută marchează locul unui mormînt (Iov 17, 1), poartă inscripția unui „paradis pierdut”. Fiecare clipă neglijată marchează nu numai un „timp pierdut”, ci, ceea ce este mai grav, o eternitate pierdută. Căci chiar în momentul când noi am eșuat necunoscut țelul care ne revenea, chiar în momentul în care spiritul de inițiativă nu a acționat din pricina nepăsării, noi am fi putut stabili contactul între timp și eternitate, am fi putut ajuta la unirea lor și contribui astfel la binele nostru și al omenirii: „Cel care n-a contribuit ca Templul să fie reconstruit în zilele sale, trebuie să considere că Templul a fost distrus în zilele sale!” Și chiar dacă am reuși mai târziu să alăturăm timpul eternității prin folosirea unei alte clipe propice, ocazia o dată pierdută, cu posibilitățile pe care ni le oferea, nu se va reînnoiește nici o dată. Și cine știe dacă ocazia pierdută n-ar fi putut fi decisivă!

Subliniind importanța excepțională pe care o are Roș Hașana ca *Iom hadin*, „zi de judecată”, înțelepții noștri n-au omis să ne reamintească că „omul este judecat în fiecare zi”, „el este judecat după actele sale la ora actuală”, el este judecat — așa cum ne învață, indirect, lectura biblică de Roș Hașana — „acolo unde se găsește”.

VESTMÎNTUL ALB

În tradiția iudaică vestmîntul alb este un simbol al bucuriei. De aceea el e purtat de mesader la ceremonia de Seder, ca un simbol al libertății, de oficianți la serviciul de Musaf de Șemini Aferet, în ziua de Sucot, cînd se recită rugăciunea pentru ploaie și în prima zi de Pesah, cînd se recită rugăciunea pentru rouă, și citează de mire la celebrarea căsătoriei.

În timpul serviciului de Roș Hașana și Iom Kipur vestmîntul alb, *kittel*, este purtat, datorită unei asociații ce se face între culoarea albă cu noțiunea de puritate ce va fi atinsă după iertarea păcatelor.

Printr-o asociație între ideea de pocăință, iertare și moarte, vestmîntul alb e folosit și ca giulgiu. Acest lucru e menționat pentru prima dată de rabi Eleazar din Worms în cartea sa „*Ha-Rokeah*” și de rabi Meir din Rothenburg în „*Hagahot*”, precum și de Maimonide în „*Yad*”. Denumirea *kittel* datează din evul mediu, de la evreii din ducatele germane din răsărit.

Iom Kipur pe vremea lui Herodes

În capitolul LXIV al cărții „*Hevet Iehuda*” a lui Solomon Ibn Verga se găsește traducerea unei scrisori a unui călător roman care asistase, în timpul regelui Herodes (40-4 înainte erei actuale), la ceremoniile ce se desfășurau la Ierusalim în cinstea marelui preot (Kohen Gadol) cu prilejul zilei de Iom-Kipur. Redăm mai jos unele pasaje din această scrisoare.

Cu șapte zile înaintea sărbătorii, zi de post și de iertare, ziua cea mai sfîntă a anului pentru evrei, se pregătuse la locuința Marelui-preot fotolii aurite, incrustate cu pietre prețioase, puse la dispoziție de curtea regală. Aceste fotolii erau destinate regelui, președintelui tribunalului religios, marelui preot și demnitariilor săi.

De asemenea erau așezate șaptezeci de scaune de argint pentru membrii Sanhedrinului, care împart dreptate în sala de marmură a tribunalului.

Cel mai venerabil dintre preoți se scula și adresa Marelui-preot îndemnuri și sfaturi atât de impresionate, încît toți cei prezenți erau mișcați pînă la lacrimi. El spunea: „Gîndește-te bine și cumpănește în fața cui urmează să te înfășezi. Nu uita că dacă îți pierzi curajul și judecata necesară, vei cădea și vei muri, fiind astfel cauza pentru care poporul lui Israel nu-și va căpăta iertarea în această zi sfîntă, iar ochii întregului popor sînt ațintiți asupra ta. Cercetează amănunțit toate faptele tale, poate îți vei descoperi vreun păcat cit de mic care ar putea cîntări mai mult decât toate faptele bune, căci Dumnezeu ține seama de cea mai mică încălcare... Cum îndrăzni-vei să te înfășezi înaintea Lui, dacă nu te știi curat?”

Marele-preot răspundea: „Mi-am făcut un examen amănunțit al vieții mele și am cerut iertare lui Dumnezeu pentru tot ce am considerat a fi un păcat; am adunat pe toți frații mei preoți și i-am jurat, în numele Creatorului, să mărturisescă

totul în ce privește faptele lor, astfel încît să le pot arăta mijlocul de a obține iertarea.”

La rîndul său, regele îl îmbărbăta pe Marelui-preot prin cuvinte de consolare, îl asigură de simpatia și prietenia lui și îi ura să iasă cu bine din sanctuar.

Craincul striga apoi cu voce răsunătoare: „Cinstiți-l pe Marelui-preot, care se duce la Templu!”

„Întreaga asistență îl conducea în următoarea ordine: mai întîi veneau prinții descendenții ai regilor Israelului, urmași de prinții casei lui David. Crainci care îi precedau îndemneau poporul să dea dovadă de respect față de aceste persoane de singe regal. După ei veneau preoții (kohanim), îmbrăcați în straie de mătase albă, apoi corul levitilor și al muzicanților, trompeții și aprozii, purtătorii de tămîie, țesătorii stofelor sfînte, păzitorii templului, păstrătorii cărților sfînte și oamenii de serviciu. După aceștia pășeau cei 70 de membrii ai Sanhedrinului, urmași de o suită de ofițeri purtînd lungi toiege de argint cu care bătuseră ritmul marșului.

Marele-preot mergea singur, urmat la distanță de mai marii casei lui Aaron, care pășeau doi cite doi. La fiecare încrucișare a drumului așteptau conducătorii marilor școli care, adresîndu-se marelui preot îi spuneau: „Venerabile Kohen Gadol, fie ca intrarea ta în sanctuar să aducă tuturor pacea și fericirea. Roagă-te Atotputernicului să ne dea viață și putere ca să putem studia sfînta-î lege”.

Cînd procesiunea ajungea la intrarea Muntelui Sfînt (Har Habait), întreaga asistență îndăia rugăciuni pentru Templu, pentru preoți și pentru menținerea regiilor din spîia lui David, iar mulțimea striga „Amen!” Zgomotul era atunci atât de mare încît, datorită mișcării aerului, păsările cădeau săgetate la pămînt.

Cînd liniștea era restabilită, Marelui-preot se înclina în fața poporului și, cu lacrimi în ochi, însoțit de doi demnitari, se retrăgea într-o încăperie unde rămînea singur.

Această ceremonie avea loc la intrarea în Sanctuar. Onorurile și manifestările populare în cinstea Marelui-preot la ieșirea sa din templu erau și mai impunătoare. Toți locuitorii din Ierusalim, îmbrăcați în alb, se perindau prin fața acestuia, cu făclii aprinse. Ferestrele caselor erau împodobite cu covoare și broderii scumpe, toate locuințele erau iluminate. Mi s-a povestit că de cele mai multe ori Marelui-preot nu se putea înapoia la locuința lui înainte de miezul nopții, atât de mare era mulțimea care îl înconjură și, cu toate că toți erau slăbiți din cauza postului, nimeni nu se ducea acasă mai înainte de a fi reușit să-i sdrute mîna.

SUNETUL ȘOFARULUI

„Cu toate că sunatul din șofar de Roș Hașana este o obligație de ordin religios a cărei rațiune nu este precizată în Tora, sensul ei este, cu toate acestea, foarte clar. Șofarul ne spune: Treziți-vă, voi cei adormiți, din somnul vostru. Voi, amoriți ieșiți din toropeala voastră, examinați-vă faptele și căiți-vă. Amintiți-vă de Creator, voi cei ce uitați unde este adevărul și care vă pierdeți anii în vanități și himere fără nici un folos. Scrutați conștiința voastră, treceți prin filtrul exigenței acțiunilor voastre, abandonăți căile greșite și gîndurile greșite”. (Mișne Tora. Hilhot Teșuva, 5)

De Roș Hașana...

Un Midraș ne învață că fiecare din acțiunile noastre terestre generează crearea unei ființe cerești: dacă fapta e pioasă, ființa cerească creată e bună, în caz contrar e rea. Dar se întîmplă să facem și anumiți fapte bune, însă nu în totalitate. E cazul acelor *miștot* pe care le facem din rutină și nu dintr-o convingere profundă, a rugăciunilor recitate din vîrfurile buzelor dar nu din inimă. În acest caz ființa cerească ce ia naștere are defecte.

Ce se întîmplă atunci de Roș Hașana? Atotputernicul, ca judecător al creaturilor sale, pune să defileze în fața sa ființele cerești create de faptele noastre, mai înainte de a se pronunța. Și atunci aceste ființe cerești care au cîte un defect, se grabesc trecînd înaintea lui Dumnezeu pentru ca acesta să nu observe malformațiile lor și să nu spună că, în realitate, faptele bune ale creatorilor lor nu sînt chiar atât de bune pe cît păreau...

CARTEA VIETII

De Roș Hașana tirgul mirosea a prune brumării și a gutui pirguit. Dimineața, aerul era rece și proaspăt, cerul transparent iar la amiază lumina avea culoarea mierii. A mierii în care fiecare cap de familie muia prima îmbucătură de piine, ca anul să fie dulce. „Să fii înscris în cartea vieții!” își urau cu gravitate oamenii, înfiorați de însemnătatea clipei.

De o lună de zile glasul tăios al șofarului sparge liniștea dimineții, vestind apropierea Zilelor cutremurătoare. Sunetele prelungi, tinguitoare, alternează cu altele sacadate, ca bătuile unei inimii neliniștite. Se știe că numeroase și adinci sînt înfăptuirile acestei chemări iar în anul acela în deraja pe care a rostit-o de Șabat Șuva, în Sinagoga Mare, rabinul tirgului a strălucit asupra datoriei de a fi tu însuși, de a fi pe deplin și cu adevărat ceea ce ești, nimic mai mult și nimic mai puțin. Și spre a-și rotunji ideea, a folosit o vorbă a lui rabi Mendel din Kotzk: „Dacă eu sînt eu pentru că eu sînt eu și tu ești tu pentru că tu ești tu, atunci eu sînt eu și tu ești tu. Dar dacă eu sînt eu pentru că tu ești tu și tu ești tu pentru că eu sînt eu, atunci eu nu sînt eu și tu nu ești tu”.

Înghesuși pe băncile tari, cam incomode, oamenii tirgului, oameni mărunți, fără multă învățătură, dar cu o nepotlită sete de a ști, sorbeau avizi fiecare cuvînt al maestrului. De sus, din balcoanele rezervate femeilor, se auzea un plîns îndușit. Ce și cit înțelegeau acești evrei simpli, de toate zilele, din subtilile comentarii talmudice? Probabil că mintea lor nedeprinsă cu abstracțiunile nu putea atinge sferile înalte în care plana și la care-i invita învățătorul și rabinul lor; sensul îndemnului său, însă, îl înțelegeau și le mergea drept la inimă.

„A fi tu însuși, pe deplin și întreg, una cu obștea, identic cu trecutul și prezentul ei, un fir de nedesfăcut din țesătura, din substanța iudaismului — iată ce pretindea rabinul adresîndu-se fiecărui om al tirgului. Și asta în fiecare zi a anului și cu sporită strășnicie în prașma Zilelor cutremurătoare. Căci acum, tirgul, lumea toată, stă sub zodia balanței: cartea vieții e larg deschisă și fiecare e cîntărit, judecat și înscris după faptele sale

Sentimentul apartenenței la obște, al identificării cu trecutul și prezentul ei, sînt acum mai acute decît oricînd. Precum eroul mitologic ale cărui puteri sporeau orîdecite ori picioarele îi atingeau pămîntul, identificarea cu premergătorii, cu părinții și bunicii ce odihnesc în cimitirul de la capătul tirgului sporește credința fiecăruia, tăria de a se înfățișa înaintea Judecătorului suprem. În dimineața răcoroasă și pure, cînd prinde a se auzi glasul pătrunzător al șofarului, oamenii tirgului, bărbați cu bărbîi feipoase, cu pălării cam boțite pe cap, femei cu șaluri și broboade negre, se duc la Kever-aves, să plîngă și să se roage la mormintele înaintașilor.

Nucii de pe alei foșnesc înfiorați de adierea dimineții de toamnă, soarele ce se înalță zvință iarba umezită de rouă iar sub lespezi cei adormiți ascultă glasul murmurat printre lacrimi al urmașilor. De fapt morții nu mor deodată, ei continuă a trăi în amintirea urmașilor. Numai atunci cînd ultimul dintre urmași s-a săvîrșit din viață, cînd nu mai are cine să-l plîngă și să-i aprindă o luminare, numai atunci mortul a murit definitiv și cu totul.

„Să fii înscris în cartea vieții! Să fii înscris în cartea vieții celei bune!” își urau reciproc oamenii tirgului, venind de la sinagogă, unde fiecare s-a rugat nu numai pentru sine, ci pentru viața și bunăstarea obștei și a lumii întregi. Și aceasta nu numai pentru că așa e ritualul, ci pentru că o îndelungată experiență istorică i-a învățat că destinul lor e condiționat de destinul general, că existența fiecăruia este o părțică, un atom din marea existență eternă a universului. În marea carte a vieții, fiecare scrie cu faptele sale propriul său episod, iar suma lor este istoria, destinul lumii.

Se înțelege că oamenii tirgului, croitori și ciubotari, birjari și prăvăliași, oameni cu necazuri mărunte și puțină știință de carte, nu se pricepeau să exprime gîndul acesta pînă la capăt, dar din tot felul lor de a fi se vedea că nu le este străin. Rugăciunile lor, cîntăca pentru păcatele săvîrșite, invocajia către tătăl cereșc, erau făcute nu numai pentru ei și doar în numele lor, ci în numele obștei întregi, pentru toți. Exact așa trăiseră și se rugaseră părinții și bunicii lor, lungul șir de înaintași ce se odihnesc sub lespezele umbrite de nucii foșnitori. Tot așa trăiau și se rugau acum ei, oamenii de azi ai tirgului.

„Glasul cutremurat al cantorului umplea încăperea sinagogii, luminările de la amvon picură lacrimi fierbinți, iar enoriașii citesc cu glas mare, tinguitor, străvechile rugă de pocăință și îndurare. Așa cum era rînduit, mărturiseau păcate, dintre care multe nici nu aveau cum a le fi săvîrșit, atît de simplă, deschisă și curată era existența lor de fii ai tirgului. Dar devreme ce asta era rînduiala, i se supuneau cu umilință, încredințați că la temelia ei se află o rațiune pe care rațiunea lor n-o poate pricepe.

Tot după vechea rînduială, în cea de-a doua zi de Roș Hașana, după amiază, se strîngeau pe malul pîrului de la marginea tirgului, spre a-și lepăda în el păcatele de peste an. Era un biet fir de apă, deseori secat de abinele, pe malul său creștea bălării înalte și ici-colo o salcie singuratec. În credința lor simplă, oamenii gîndeau că în marea sa bunădată Dumnezeu îi croise albia anume în acest loc, ca ei să poată împlini porunca de tașliu.

„Soarele scăpăta roșu, dinspre dealuri se pornea un vînt neprietenos care ridica praful vîrtej. Aplecîndu-se pentru ultima oară asupra firului turbure de apă, oamenii tirgului încheiau ritualul, urîndu-și din nou unul altuia să fie înscrisi cu toții în cartea vieții. A vieții celei bune și îndestulate.

VICTOR RUSU

Dublă Bar Mitzva la Reșița

Obștea din Reșița a avut bucuria de a participa la sărbătorirea Bar Mitzvei generilor Ted și Toma Beck, fiii coreligionarilor Erwin și Ester Beck.

În cadrul ceremoniei, dl. dr. Epstein, președintele Comunității evreiești din localitate, adresîndu-se obștei, părinților și tinerilor frați Beck, a subliniat în alocuțiunea sa documentată de percepțe etice iudaice, necesitatea ca sărbătorii să fie apropiate obștei și învățătorilor Torei.

Familia a oferit la Kiduş o gustare tradițională.

Transmitem, în numele Eminenței Sale D-lui Șef rabl dr. Moses Rosen, tinerilor Bar Mitzva, binecuvîntarea Torei și îndrumarea de a păși cu bucurie și în deplină sănătate pe cărările iudaismului, ale Torei și ale dragostei de popor și umanitate.

Brith Mila la Suceava

Bucuria tinereții familiei Hary Feller de a avea un nou născut a fost împărtășită de mulți din membrii obștei din Suceava care au luat parte la ceremonia de Brit-Mila.

Mohel a fost d. haham Pincas Wassermann din Dorhoi.

Prof. dr. Isac Blum

A încetat din viață prof. dr. docent ing. Isac Blum, unul dintre profesorii de seamă ai Institutului Politehnic din București.

Născut la București la 25 martie 1894, Isac Blum și-a făcut studiile superioare la Universitatea din București, obținînd titlul de inginer și, ulterior, pe acel de doctor în chimie. Imediat după aceea și-a început o bogată activitate didactică și științifică la Universitatea din Capitală, pornind de la funcția de asistent universitar și parcurgînd toate gradele ierarhice didactice, pînă la acela de profesor. A ocupat, de-a lungul anilor, funcții de înaltă răspundere, printre care cele de decan al Facultății de chimie industrială din Institutul Politehnic București, director științific al Institutului de cercetări carbonifere, director științific al Institutului Național de Cercetări Tehnologice. A publicat peste 200 de lucrări științifice în țară și străinătate, a fost autor a numeroase brevete și invenții, a format generații de ingineri chimici și doctori în chimie. Urmare a prodigioasei activități didactico-științifice a fost numit docent, iar după pensionare, a funcționat ca profesor consultant. Pentru meritele sale a fost distins cu premii și cu decorații.

Înaintea de 23 August 1944, prof. Isac Blum a fost mulți ani — în paralel — și profesor la liceul „Cultura Max Azel” din București unul dintre cele mai vechi așezăminte culturale evreiești din țară, aducîndu-și aportul la buna pregătire a generații de elevi.

Prin încetarea din viață a prof. dr. docent. ing. Isac Blum, școala a pierdut un om de valoare iar colegii săi de muncă, un coleg de înaltă ținută morală.

Prof. dr. ARMAND PAPIER

Inhumarea a avut loc la cimitirul Giurgului. Au luat cuvîntul d-nii: Daniel Segal, în numele Eminenței Sale dl. Șef rabl dr. Moses Rosen și al Comunității evreilor din București; Prof. dr. docent Tudor Ionescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., din partea prietenilor și colegilor; conferențiar dr. ing. Radu Avram, prodecan al Facultății de Inginerie chimică, din partea decanului și rectoratului Institutului Politehnic-București; conf. dr. ing. Barca Furmuzache, din partea foștilor elevi și colaboratori ai Facultății de Inginerie chimică.

DECESE

În perioada 26 iulie — 25 august a.c. în cimitirele Comunității evreilor din București au fost înhumați:

Cernea Tina (67 ani) str. Linăriei 98; Goldschmidt Strul (74) 7 Noembrie 20; Șefler Fani (79) Laptelui 26; Blum Isac (81) Horei 15; Balmberg Maxim (82) Enăchiță Văcărescu 45; Ochs Malvina (85) Prof. Georgescu 19 A; Cisielschi Alin Lucian (2) Alea Compozitori 2; Lam Suzana (84) dr. Pasteur 16; Cohn Etti (Enta) (65) Sf. Vineri 6; Kaiser Sura Leia (62) Șepcari 22; Rubingher Malca (83) Popa Nan 130; Herescu David (75) Radu Cristian 4; Simovici Ioel (81) Alex. Beldiman 1; Cohn Leon (83) Col. Iacobini 5; Langer Ana (73) Mendeleev 8; Wolf Iancu (85) Maier Clîmpeanu 43; Salzberg Sara (79) Ion Voinescu 2; Rohrllich Iancu (74) Sevastopol 3 A; Lehrer Isac (75) Bateriilor 3; Rittner Fani (72) Ion Țăranu 18; Wechsler Tina Hilda (79) serg. Ion Levarda 12; Bercu Iosub (73) Fundației 6; Casian Herșcovici Erna (84) Alea Bacău 13; Loebel Debora (80) Bd. Coșbuc 104; Frankel Ida (89) Mircea Vodă 65; Menicovici Manuel (72) Uranus 32; Braunștein Ușer (85) Bd. Păcii 102; Bernard Benedete (89) Muncii 94; Loebel Moritz (71) Jean Atanasiu 21; Brummer Ludovic Sig. (79) Republicii 86 A; Goldstein Fani (79) Nicuții 4; Rubin David (81) Brezoianu 53; Walsenberg Calman Leib (85) Bd. 7 Noiembrie 201; Solomon Iancu (70) Șchitu Măgureanu 45; Silberman Betty (70) Cămin Radu Vodă.

Luiza Salom, soție, Haim și Tanța, frate și cumnată, Josef, Domicia și Bina frate și surori din Israel, Tina Levi, nepoată din București, ing. George Salom, cu soția și fiul din Craiova, Nelu Salom, Nicu Levi cu soțiile și mătușile, cit și celelalte rude, anunță încetarea din viață a neuitatului lor soț, frate, cumnat și unchi.

SAVU SALOM

Inmormintarea a avut loc la cimitirul Comunității evreilor din Craiova, în ziua de 7 august 1975.

Șamea Catz anunță pe această cale pe toți acei care l-au cunoscut și apreciat pe

D-ruL LUPU CATZ

că în ziua de 17 iulie a decedat subit la New York.

Să se odihnească în pace! Un gînd pios pentru el.

Tony, soție, Marius, fiu, Pitty, noră, Ingrid, nepoată, împreună cu familia, anunță cu durere decesul scumpului lor

ISAC LEHRER

Inmormintarea a avut loc în ziua de 5 august 1975.

Estera Segal și Bety Grünberg-Reni anunță cu profundă durere decesul surorii lor

REBECA BENDEL

inhumată la Galați în ziua de 13 iulie 1975.

Cu adîncă durere și în veci nemîngiași, Daisy, soră, Lonciu Bercovici, cumnat, împreună cu întreaga familie, anunță încetarea din viață, după o scurtă și grea suferință, a aceleia ce a fost

ERNA CASIAN

născută Herșcovici

Inmormintarea a avut loc la cimitirul Filantropia din București, la 21 august 1975.

Păstrîndu-i neștearsă amintirea, familia anunță cu același durere că la 29 iulie a.c. s-a împlinit un an de la pierderea dragului lor

Ing. SOLOMON MUHLRAD

Un gînd pios pentru acela care a iubit atît de mult viața.

A încetat din viață la Tel-Aviv, în vîrstă de 110 ani, Ychveh Dahabani care a fost vizitînd lui Herzl în timpul vizitei pe care aceasta a făcut-o în Țara sfîntă în anul 1898.

Prin testament, Dahabani a dispus ca diverse ornamente ale diligenței sale, ca și cheia de la ușa diligenței și biciușca de care s-a folosit, să fie scoase la licitație, iar suma realizată să fie utilizată pentru cercetări în domeniul cancerului.

MESAJUL DE ROȘ HAȘANA 5736

(Urmare din pag. I-a)

să suferă de frig, că în România nu există evreu care dorind să rămână, el și copiii săi, buni evrei, să nu aibă această posibilitate.

Toate acestea, iubii frați și surori, le-am înfăptuit cu toții laolaltă, inspirați de comandamentele sfinte iudaice, în climatul de deplină libertate religioasă din țară. Gîndul nostru, de buni evrei și loiali cetățeni ai acestei țări, se îndreaptă cu recunoștință către conducătorii săi luminați, în frunte cu președintele statului d. Nicolae Ceaușescu, a cărui politică înțeleaptă și profund umanistă intrunește aprobarea unanimă a tuturor fiilor acestei țări. Adresăm, de asemenea, mulțumiri și binecuvîntarea noastră tuturor aceluia — președinți și secretari de comunități, celorlalți membri din conducere, funcționarilor Federației și ai comunităților din țară, ca și deservenților de cult, melandimilor de la Talmud Tora, dirijorilor formațiilor corale și tuturor acelor ce lucrează pe ogorul sfînt al păstrării tradiției și instituțiilor noastre sfinte. Cu adevărat sfîntă e munca lor, căci este pusă în slujba lui Dumnezeu, a iudaismului și a obștei!

Aceste înfăptuiri trezesc bucuria și miadria justificată a fiecărui membru al obștei noastre, trezesc admirația și respectul oaspeților — tot mai numeroși — care ne vizitează. În anul 5735, de pildă am primit vizita unor eminente personalități ale vieții evreiești contemporane, printre care d-nii: dr. Nahum Goldmann, președintele Congresului Mondial Evreiesc; Ygal Allon, vicepreședinte al guvernului și ministru de externe al statului Israel; Haim Bar-Lev, ministrul comerțului din Israel; I. J. Leibler, fruntaș al vieții evreiești din Australia; rabinul Azriel Miller, președintele Conferinței președinților marilor organizații evreiești din S.U.A.; Moise Tandeitnik, președintele Comunității evreiești din Moscova; delegații reprezentative ale marilor organizații americane Bnei Brith, American Jewish Committee, Joint etc. Cu toții au avut numai cuvinte de laudă și de apreciere pentru activitatea noastră. Ele și-au găsit expresia și în Rezoluția adoptată de curînd la Geneva de Consiliul de conducere al Congresului Mondial Evreiesc în care se arată că sesiunea consiliului, „recunoșcătoare pentru faptul că comunitățile evreiești din România se bucură de depline drepturi cetățenești și de libertate religioasă, exprimă aprecierea asupra conlucrării active între comunitățile care li alcătuiesc și Federația Comunităților Evreiești din România și afirmă hotărîrea de a întări legăturile de solidaritate cu acest bine organizat organ reprezentativ al unei colectivități dintr-un stat socialist”.

Totodată, „consemnînd cu recunoștință că un foarte mare număr de evrei din România a căpătat permisiunea de a se reuni cu familiile lor în Israel, consiliul de conducere al Congresului Mondial Evreiesc își exprimă încrederea că această politică umanistă a guvernului român va fi menținută”.

Sîntem o obște importantă a poporului evreu, o obște cu o tradiție de peste 5 veacuri, și dorința și convingerea noastră fermă este că vom continua a păstra și transmite mai departe credința, tradiția și toate instituțiile noastre sfinte. Sîntem acum mai puțin la număr, de aceea răspunderea noastră este și mai mare și acest lucru cată a ne fi îndemn în tot ceea ce facem. Am fost „sîntem și vom fi buni evrei și totodată cetățeni loiali ai acestei țări, căci toată experiența și realizările de pînă acum dovedesc că nu există nici o contradicție între aceste două noțiuni.

E un bilanț pozitiv, cu care ne putem mindri. Desigur că multe mai sînt de făcut. Pentru aceasta, e nevoie ca fiecare dintre voi să-și revizuiască propria sa poziție în fața comunității. E timpul să vă întrebați, dacă și în ce măsură sînteți prezenți în acest efort de a păstra și continua ceea ce ne este sfînt și drag.

Capul anului. Ceea ce e capul pentru trup este ziua de an nou pentru toate celelalte zile ale anului. Între cap și trup trebuie să fie o permanentă legătură. Iudaismul nu se poate limita la o prezență în obște numai în zilele de început de an. El solicită interesul și participarea voastră în viața cea de toate zilele. Instituțiile noastre de cult trăiesc numai prin propriile noastre mijloace. Roș Hașana vă cheamă, deci, la împlinirea acestor datorii, în parte încă neîmplinite.

Fie ca anul ce începe să aducă prosperitate în căminele voastre, succes în munca voastră, binecuvîntare deplină tuturor comunităților evreiești, înflorire și progres scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România, pace și prietenie între toate popoarele.

Cu tradiționala urare de
LEȘANA TOVA TICATEVU!

Dr. MOSES ROSEN

Șef-rabinul cultului mozaic
Președintele Federației Comunităților
Evreiești din Republica Socialistă România

Recepția oferită de d-na și d. Șef rabin dr. MOSES ROSEN

În ziua de 28 august a.c. Eminența Sa d. Șef rabin și d-na dr. Rosen au oferit o recepție cu prilejul vizitei d-nei și d-lui rabin Azriel Miller, președintele clubului marilor organizații evreiești și a d-nei și d-lui ing. Moise Tandeitnik, președintele Comunității evreilor din Moscova.

Au luat parte d. Gheorghe Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor; Excelența Sa d. Yohanán Cohen, ambasadorul statului Israel la București; Richard Viets, consilier al ambasadei S.U.A. la București; reprezentanți ai cultelor.

Au fost de asemenea prezenți: d-na și d. Itzhak Artzi, locțiitor al prima-

rului orașului Tel Aviv; d-na și d. M. Z. Kadari, prorectorul universității Bar Ilan din Israel; ziaristii Ruth Bondi și Rafael Bashan.

Printre invitați s-au aflat conducătorii Federației și ai Comunității bucureștene, fruntași ai obștei, distinși intelectuali, scriitorii, artiștii, ziarști, etc.

Recepția s-a desfășurat într-o atmosferă deosebit de cordială.

OASPEȚII NOȘTRI

Graville Janner, deputat în Camera Comunelor fruntaș al vieții evreiești din Anglia

Între 6—11 august a.c. obște noastră l-a avut oaspete pe d. Greville Janner, deputat în Camera comunelor, vicepreședintele lui Board of Deputies of British Jewish, membru în conducerea Congresului Mondial Evreiesc. Oaspetele este fiul lordului Barnett Janner, care a fost ani de-a rîndul conducătorul obștei evreiești din Marea Britanie, una din figurile proeminente ale iudaismului contemporan.

În ziua de 7 august d. Greville Janner a fost primit de Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen. În cadrul convorbirii, foarte cordiale, conducătorul nostru spiritual a înfățișat realizările obștei, subliniind legăturile frățești dintre comunitatea noastră și cea din Anglia, ca și cu celelalte comunități evreiești din lume. Oaspetele s-a exprimat în termeni elogioși despre obște evreiască din România și conducătorul ei spiritual. În aceeași zi, însoțit de Eminența Sa,

a fost primit în audiență de d. Gheorghe Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor.

Vineri 8 august d. Greville Janner a luat parte la serviciul divin de Kabbalat Șabat, la Templul coral, fiind salutat de d. Daniel Segal, președintele Comunității evreilor din București.

Duminică 10 august, însoțit de d. Emil Sechter, secretar general al F.C.E., oaspetele a vizitat comunitățile din orașele Suceava, Dorohoi, Botoșani, Fălcieni și Iași. Au fost vizitate așezăminte de cult, cultură și asistență ce funcționează în aceste comunități. Pretutindeni, oaspeții au fost întâmpinați cu căldură și dragoste frățească.

În cursul șederii la București, d. G. Janner a fost primit în audiență la Marea Adunare Națională, la Ministerul afacerilor externe și la Ministerul comerțului exterior.

Itzhak Artzi, locțiitor al primarului orașului Tel Aviv

Veniți în țară la invitația asociației „România” d-na și d. Itzhak Artzi, locțiitor al primarului general al orașului Tel Aviv au folosit prilejul spre a lua cunoștință de viața și realizările obștei noastre.

În ziua de 21 august a.c. au fost primiți de d. Șef rabin dr. Moses Rosen. Au fost de față ceilalți conducători ai

Federației și Comunității evreilor din București. Convorbirea a decurs într-o atmosferă foarte cordială, oaspeții urmîrind cu cel mai viu interes expunerea conducătorului nostru spiritual. În continuare au fost vizitate cîteva instituții și așezăminte ale Federației.

Conducerea Federației a oferit o masă în cinstea oaspeților.

Ziaristii Ruth Bondi și Rafael Bashan

În seara zilei de 23 august a.c. au sosit la București, la invitația d-lui Șef rabin dr. Moses Rosen, ziaristii Ruth Bondy, de la ziarul „Davar” și Rafael Bashan, de la ziarul „Yedioth Aharonot” din Tel Aviv.

Timp de cîteva zile, cei doi ziaristi israelieni au vizitat instituțiile Federației și ale Comunității evreilor din București, putînd cunoaște astfel nemijlocit viața și realizările obștei noastre. Ei au vizitat, de asemenea, comunitățile din Suceava, Dorohoi, Botoșani și Iași.

Sosirea d-lui rabi Azriel Miller din S.U.A.

În ziua de 27 august a.c. au sosit la București d-na și d. rabin Azriel Miller, președintele clubului președinților marilor organizații evreiești din S.U.A.

Pe aeroportul internațional Otopeni oaspeții au fost întâmpinați de

către d-na și d. Șef rabin dr. Moses Rosen; conducătorii Federației și ai Comunității evreilor din București. A fost de față reprezentantul Departamentului Cultelor.

În numărul următor vom publica o relatare a vizitei.

Vizita în Israel a Eminenței Sale

(Urmare din pag I-a)

Sa, urîndu-i să păstorească mulți ani, în deplină sănătate, obște sa.

În aceeași zi conducerea Comunității de rit sefarad din Ierusalim a oferit o recepție în onoarea d-nei și d-lui Șef rabin dr. Moses Rosen. Printre invitați s-au aflat distinși intelectuali, fruntași ai vieții publice. Salutînd pe distinșii oaspeți, d. Eli Eliashar, președintele comunității, a spus între altele: „Continuînd firul tradiției iluștrilor rabini care au călăuzit de peacuri calea evreilor în Diaspora, obște din România are marea sîmbă de a avea în fruntea sa un învîșat animat de nesfîrșită dragoste pentru credința și popor, o personalitate cu totul și cu totul proeminentă, care și-a consacrat întreaga viață împlinirii nevoilor spirituale și de existență ale fraților noștri”.

În ziua de 15 august d. Șef rabin a fost primit în audiență de d. Ygal Allon, vicepreședintele Consiliului de miniștri și ministru de externe al statului Israel. În cadrul convorbirii, foarte cordiale, d. Ygal Allon a relevat din nou impresia puternică ce i-a făcut-o vizita la București, emoția ce a resimțit-o vizitînd Comunitatea evreilor, auzind cîntecul evreiesc al corului, cursurile de ebraică, întreaga atmosferă autentic evreiască a obștei. D-na și-a exprimat admirația și respectul ce-l poartă Eminenței Sale pentru zelul cu care-și împlinește misiunea sfîntă, simțăminte care sînt împărtășite de toți cei cărora le sînt scumpe tradiția și valorile iudaice. La întrebare a fost de față d. Ravi, director în Ministerul de externe.

În ziua de 15 august a avut loc o recepție oferită de primăria orașului Ierusalim, împreună cu Asociația mondială a ebraiștilor și Consiliul muncitoresc al Ierusalimului. Oaspeții au fost întâmpinați cu un cuvînt de salut de d. Nisan Harpaz, șeful secției culturale a Consi-

liului muncitoresc al orașului. Luînd cuvîntul, d. prof. Arie Tartakover, președintele Asociației mondiale a ebraiștilor (Brit Ivrit Olamit) și vicepreședinte al Congresului Mondial Evreiesc, a spus printre altele: „Am fost în România în urmă doar cu cîteva săptămîni. Pot să afirm că realizările obștei evreiești în domeniul păstrării tradiției și a instituțiilor ei, al studierii limbii noastre sfinte, al ajutorării celor în nevoie, ceea ce se face acolo în slujba iudaismului reprezintă un adevărat miracol. Iar acest miracol se datorează într-o măsură foarte mare Eminenței Sale d. Șef rabin dr. Rosen, oaspetele nostru stimat. Prestigiul d-sale a trecut de mult limitele obștei pe care o păstorește iar d-sa este una dintre marile personalități ale iudaismului contemporan. Poporul evreu din Israel și din Diaspora îi datorează dragoste și respect”.

De Șabat (16 august) d-na și d. Șef rabin dr. Moses Rosen au fost oaspeții d-nei și d-lui Itzhak Rafael, ministrul cultelor din Israel.

În ziua de 17 august Eminența Sa a avut o întrebare cordială cu d. Arie Dulcin, președintele ad-interim al Agenției Evreiești. Au fost discutate probleme privind viața comunitară.

Eminența Sa a luat de asemenea parte la funerariile lui Pinhas Sapir, președintele Agenției Evreiești.

În seara zilei de 17 august d-na și d. Șef rabin au părăsit Israelul, fiind conduși la aeroport de numeroși prieteni printre care d-na și d. Itzhak Korn, președintele Asociației evreilor originari din România.

Pe aeroportul internațional Otopeni d-na și d. Șef rabin au fost întâmpinați și salutați cu căldură de conducătorii Federației și ai Comunității din București, președinți de temple și sinagogi, funcționari ai obștei.

A fost de față reprezentantul Departamentului Cultelor.

Schimb de felicitări

Cu prilejul zilei de naștere, Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen a primit o scrisoare de felicitare din partea Excelenței Sale d. Yohanán Cohen, ambasadorul Statului Israel la București.

Răspunzînd acestei scrisori, Eminența Sa a mulțumit de asemenea printr-o scrisoare, pentru felicitări, urîndu-i un an bun și fericit.

Vizita d-nei și d-lui ing. Moșe Tandaitnik, președintele Comunității evreiești din Moscova

La invitația Eminenței Sale d. Șef rabin dr. Moses Rosen, între 19 august-2 septembrie a.c. obște noastră a primit vizita d-nei și d-lui ing. Moșe Tandaitnik, președintele Comunității evreiești din Moscova.

Pe aeroportul internațional Otopeni oaspeții au fost întâmpinați de către Eminența Sa și d-na dr. Rosen; Emil Sechter, secretar general al F.C.E.; Daniel Segal, președintele Comunității evreilor din București. A fost de față d. Sorin Iulian, director-adjunct în Departamentul Cultelor.

Vizita a debutat cu o ședință de lucru cu conducerea Federației. Exprimiindu-și satisfacția de a avea în mijlocul nostru pe exponatul obștei evreiești din Moscova — obște cu o veche și strălucită tradiție istorică — Eminența Sa a subliniat că această vizită se înscrie în cadrul relațiilor frățești, bazate pe egalitate deplină, stimă și prețuire reciprocă, pe care Federația Comunităților Evreiești din România le întreține cu toate comunitățile evreiești din lume, din răsărit ca și din apus. Ne bucură, a arătat d. Șef rabin, că oaspeții noștri stimăți vor putea lua cunoștință nemijlocit de realizările noastre, care sînt posibile în climatul de deplină libertate religioasă pe care statul nostru socialist o garantează tuturor cetățenilor țării.

Mulțumind călduros pentru invitație și pentru primirea frățească de care s-a bucurat din prima clipă a sozilor, d. M. Tandaitnik a transmis conducerii Federației și întregii obști salutul plin de dragoste frățească al coreligionarilor din Moscova.

Timp de câteva zile, oaspeții au vizitat instituțiile și așezămintele Federației și ale comunității bucureștene. Au fost vizitate sinagogi, cursuri de Talmud Toră, restaurantul ritual, căminele de bătrîni ale Federației, redacția „Revistei culturii mozaic” și biblioteca documentară, secția de asistență socială, un centru de distribuire a ajutoarelor către coreligionarii bătrîni și bolnavi etc. Oaspeții au asistat la spectacole ale Teatrului evreiesc de stat din București.

Insoțit de Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen, d. ing. M. Tandaitnik a fost primit în audiență de către d. Gh. Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor. De asemenea, a avut o întrevvedere cordială cu Prea Fericitul Justinian, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

În după amiaza zilei de 22 august, oaspeții a participat la adunarea solemnă în cinstea zilei de 23 August iar a doua zi s-a aflat printre invitații la tribună, la demonstrația oamenilor muncii cu prilejul sărbătorii naționale a României socialiste.

În zilele de vineri 22 august și 29 august, d-na și d. Tandaitnik au luat parte la serviciul divin de Kabalat Șabat, la Templul coral, fiind salutați călduros, în cadrul predicii, de către Eminența Sa d. Șef rabin. După aceea au luat parte la masa de Oneg Șabat, la restaurantul ritual al Federației.

După câteva zile de recreere petrecute în ambianța încântătoare a litoralului românesc, oaspeții și-au continuat programul de lucru.

În ziua de 28 august a.c. Eminența Sa și d-na dr. Rosen au oferit o recepție în onoarea oaspeților. Printre invitați s-au aflat conducătorii Federației și ai Comunității din București, conducători de culte, personalități ale obștei noastre — scriitori, artiști etc. A fost de față d. Gh. Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor.

În zilele de 31 august-1 septembrie, oaspeții, însoții de Eminența Sa d. Șef rabin și de d-nii Emil Sechter și Victor Rusu, au vizitat comunitățile din Suceava, Dorohoi, Botoșani și Iași. În fiecare din aceste sfinte comunități din nordul Moldovei există atât așezăminte cu o vechime de sute de ani — sinagogi, cimire etc — ca și instituții create în ultimii ani, ca de pildă restaurantele rituale, căminele de bătrîni de la Dorohoi, cursurile de Talmud Toră de la toate aceste comunități, formațiile corale de la Iași și Dorohoi etc. Această imbinare armonioasă dintre vechi și nou constituie cea mai elocventă expresie a ideii de continuitate a credinței și tradiției noastre mult milenare, în climatul de deplină libertate dintr-un stat socialist. Pretutindeni, Eminența Sa și distinșii oaspeți din străinătate au fost întâmpinați cu nesfârșită dragoste și prețuire de către conducătorii și enoriașii comunităților vizitate. O impresie deosebită a făcut programul artistic pregătit special în cinstea evenimentului de către admirabilul cor al comunității din Dorohoi, dirijat de d. prof. Blănaru.

În toate comunitățile vizitate au avut loc întîlniri cu enoriașii, în principala sinagogă din orașul respectiv. Deosebit de impresionantă a fost adunarea de la Iași, ținută în cadrul atit de evocator al Sinagogii Mari, impunător edificiu religios și arhitectonic cu o vechime de peste 300 de ani. Cuvîntul de salut a fost rostit de d-nii: rabin Dauber și dr. S. Kaufman, președintele Comunității.

In clișeu: Oaspetele, însoțit de d. Șef rabin dr. Moses Rosen în audiență la d. Gh. Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor. Clișeu de jos: Primire cordială la Prea Fericitul Justinian, Patriarhul Bisericii ortodoxe române.

Răsfoind vechi calendare...

Întreaga viață religioasă a evreilor e în funcție de calendare.

Pentru că aceste calendare ori almanahuri apar în preajma sărbătorilor de sfîrșit și de început de an, ne propunem să răsfoim, cu prilejul sărbătorilor, câteva din cele pe care le-am avut la dispoziție, spicuiind cite un aspect caracteristic epocii. Vom vedea că ele nu se mulțumeau să dea toate indicațiile cu privire la viața religioasă ci urmăreau să fie cit mai de folos și vieții civile a evreilor și nu numai a evreilor, publicînd, de pildă, lista iarmarocelor din toate colțurile țării, cu datele respective, previziuni meteorologice și indicații de „cum se poate ști de mai înainte cum va fi să fie tirgul cerealelor” etc.

VECHI ISTORIOARE

Anuarul ziarului Răsăritul (Iași, 1899) pe anul 5660 înserează, paralel cu calendarul ebraic și pe cel creștin, „tarifa serviciilor postale”, regulamentul pentru școlile private, plus o seamă de schițe, nuvele, materiale istorice care fac din el o lectură interesantă și astăzi; interesantă și plăcută, ca de pildă „Un mol în călătorie”...

Și mai interesant ni s-a părut Almanahul Israelit Ilustrat pe anul 5663 (1902) care intrunește colaborarea unor personalități evreiești din țară și din lume. Am putea cita multe, ne mulțumim cu o istorioară, „Pribegia” (din literatura ebraică) plină de țile, pe care o rezumăm. O dată, un biet pribeg treburii să lupte în peregrinările sale cu un lup. Cînd ajunsese mai tîrziu printre oameni, el povestea spaima prin care a trecut, oamenii l-au compătimit, el a umblat mai departe. Într-o zi a sărit asupra lui un leu; reuși să scape și cînd se află din nou în mijlocul oamenilor, nu mai povestea de lup, povestea de leu. Oamenii din nou l-au compătimit iar el din nou a luat-o la drum. Pină cînd i s-a ivit în cale un șarpe îngrozitor, cu mare greu a reușit să scape, ca de astădată să uite și de leu și să povestească oamenilor despre șarpe. „Așa este gulășul, suferințele noi ne fac să uităm pe cele vechi; așa va fi cit timp vom pribegi, mereu vom da de alte fiare”.

În același almanah, în pagina intermediară următoare, ca o... completare, „Higiena nervilor evreiești”, de un medic specialist din Berlin. Și tot în acest almanah, reclame care mai de care (spre a veni în ajutorul cititorilor!) ca: „B. Rubinstein — Magazinul la Piatra de Rubin”, „Cavalerul de Modă — S. M. Iscovitsch”, „E. Lessel — Fabrică pentru confecționarea Lemnului”, „La Trei Stele Albastre — Lazarovitz”, „La Trei Porumbei de Aur — F. H. Blaustein”, „La Trei Pălării — Rubens”...

LA CE BUN UN ALMANAH ?

Almanahul evreiesc ilustrat pentru România 5692 (1932) se întrebă chiar de la primul rînd: „Un almanah evreiesc? La ce bun? De almanahuri ne arde nouă acum?”. Conștientul graț că au fost depuse străduințe (redactor dr. A. Mibashan) ca să corespundă așteptărilor. Socotim interesante considerațiile ce se fac cu privire la „calendarul ebraic și reforma calendarului”: Calendarul ebraic e constituit pe principul că lunile se socotesc după mersul Lunii, anii se calculează după cel al Soarelui. Calendarul ebraic e deci lunisolar. Luna începe în momentul apariției Lunii noi pe cer și durează pînă la a doua conjuncțiune a Lunii cu Soarele. Acesta și alte reguli, bazate pe calcule astronomice asiro-babiloniene, completează cu socotile făcute de învățații evrei în epoca tanaită și amoraică, s-au arătat a fi de o precizie care satisface chiar exigențele științei moderne. Din timpurile cele mai vechi calendarul ebraic a corespuns, cu o aproximație foarte mică, cu mersul astrilor și al anotimpurilor, garantînd stabilitatea sărbătorilor... Purtîndu-se discuții în lume asupra simplificării și uni-

ficării calendarului, spre a deveni mondial, s-a propus împărțirea anului în 13 luni a 28 de zile, rîmînd la sfîrșit o zi izolată, ziua albă, Ziua anului. Toate religiile au ridicat proteste: sint amenințate datinile, zilele de sărbătoare; pentru evrei, reforma ar constitui „un atentat la respectarea Șabatului (elementul de bază al existenței iudaice), căci ziua albă ar determina ca simbăta să cadă în fiecare an în alte zile”.

RĂSCOLIND TRECUTUL

Anuarul evreilor din România pe anul 5698 (1937) prezintă un interes deosebit prin programul ce și l-a propus să-l realizeze în seria de anuale pe care îl deschide. Programul este expus (recunoaștem stilul ieșeanului dr. B. Iosif, redactorul acestui anuar) într-un soi de prefață din care regretăm că nu reproducem decît o parte, e vorba de un simbolic istoric al evreilor din România, pe care anuarul urmărea să-l evocă sub toate aspectele:

„Căd de veacuri frunzele în pădurea creației evreiești răvășită pe colinele Moldovei. Se aprind cîntecele în zile de primăvară și mor în serile de toamnă. zac amorțite în nopți de iarnă și printre crengi uscate plutește duhul dramaturgului ce-și poartă cîntecul pe șleahul istoriei sale. O viață anonimă, în zburcîm surd de luptă aprigă pentru o luminare de vineri seara, a dus a acest drumet, sosit din țările slave. A fost bătut de toate furtunile istoriei ce-au răscolit pămîntul Moldovei și a trebuit să-și înalțe corul cu frica de a nu zgîndări pe „omul” ce răscolea țarina și-și peticea bordeiul.

„Omul” acesta bătut de oameni și nevoi, de stăpîniri și stăpîni, era țaranul moldovean care dădea cu barda unde se nimerea, cînd necazurile îi sugrumau gîtlejul. Dar erau și vremuri cînd evreul care încălțase aceleași ciubote netăbăcite se așeza nestingherit între „moș Gheorghe” și conu „Georges”, arătînd cînd unuia fața plecată, cînd celuilalt spinarea încovoată, pe cari și le îndrepta numai în zile de simbăta. Așa s-au succedat timp de veacuri, vremuri de restrînte, de bejenie laolaltă cu moș Gheorghe, vremuri de liniște senină și de parnasă tîhnită, pînă cînd cîntanul adus din părțile slave a început să prindă culoarea sumanului și mirosul pămîntului moldovenesc. Iară cîntecele de sărbătoare și cele de toate zilele au căpătat modulațiile doinelor cîntate de vecinul moldovean. La mașina de cusut pe care era întins cojocul lui moș Gheorghe, la țîrșitul rîndei ce luneca pe masa făcută pentru moș Gheorghe, în jurul paharului de rachiu bătut la o masă cu moș Gheorghe, evreul moldovean crotorul, stolerul, circumarul, Inghina melodia țaranului. Iar în nopțile lungi de iarnă, bătrîniți țeseau legende, dădeau generațiilor noi firul tradiției în care se împletise și rază din soarele Moldovei și un fir din „Însiră-te Mărgărite” și o iță de boran-gic de la țară. Umblau sfinții din povești laolaltă cu țărani și țîrgo-veții, îlmăceau graiul „oamenilor” după alfabetul cabalistic, ridicau imnuri de slavă în grai moldovenesc pe melodii de sinagogă și cu rosturi tainice din Zohar. Evreul moldovean își făurise contururile unei personalități proprii cu pore-clă la străini de „orîndar”, „mămă-ligar”, de țaran moldovean. Și după atîta vreme de luptă năpraznică împotriva sa și a celor din jurul său a răsărit de o parte și de alta a drumului bătut cu atîta trudă, pădurea legendelor, cîntecelor populare prin care trecea același vînt, cu aceeași boare ce venea de prin frunzișul doinelor și legendelor țaranului moldovean...”

„Au fost clișiva vagabonzi care și-au cîntat propriul alean în limba și muzica țîrgului și mahalalei evreiești. Dar cîntecul a căzut numai în mahala, a fost prins de apele de unde pornise și a căzut la fund ca să nu mai revină...”

„Anuarul Evreilor din România, le va reactualiza.”

ESEŢA TIMPULUI

IOM KIPUR ineztrată cu o extraordinară forţă spirituală face să vibreze sufletul credinciosului. Esenţa acestei zile îl ajută să repună stăpânire pe forul său interior, să redevină stăpîn al facultăţilor spirituale care i-au scăpat uneori în cursul anului. „În timpul celorlalte zile ale anului pot avea un aspect neplăcut; în ziua de Iom Kipur îmi regăsesc frumuseţea! „E o exclamaţie pe care Midraşul o atribuie obstei evreieşti. Tadikimî iluștri ca rabi Loew din Praga, rabi Levi Itzhak din Berdicev și Rav Kook din Ierusalim afirmă că păcatele „celor rătăciți” nu sînt decît „accidente” ivite în cursul existenței lor, fără a le schimba natura; această natură e bună, sursa sa fiind divină.

Dar chiar după îndepărtarea sa de pe calea prescristă de Tora, evreul, al cărui suflet tresare la apropierea zilei de Iom Kipur, descoperă în el puterea de a se reîntoarce la „sursă” de a face Teșuva. Această „întoarcere” el poate și trebuie s-o facă oricînd. Totuși găsește că momentul cel mai potrivit pentru o asemenea reîntoarcere, pentru îndeplinirea unei astfel de mișca, e ziua de Iom Kipur: esența timpului iudaic o înlînește pe aceea a ființei iudaice. „Esența acestei zile” are putere de *ei ratson*, a unui „Timp al bunăvoinței” care trezește printr-un „semm al credinței”, înclinările înăscute ale sufletului evreiesc.

În ziua de Kipur a avut loc, a doua înmînare, pe muntele Sinai, a Tablilor Legii, după ce primele au fost sfărîmate din cauza păcatului comis cu vitelul de aur. În această zi Domnul a acceptat pocăirea aceluia care au abdicat de la datoria lor; le-a acordat iertarea. Și chiar în această zi Domnul le-a arătat păcătoșilor milașenia sa deoarece nu sînt pierduți pentru totdeauna; pot să se reabiliteze oricînd îndreptîndu-și comportarea, reîncadrîndu-se ca „ființe noi” în obștea evreiască.

Încrederea în aceste facultăți native și istorice de revenire pe calea cea bună, face ca sinagoga să-i primească în ajun de Iom Kipur, pe cei ce au încălcat Legea: le acceptă prezența „pe baza înțelegerii Domnului și a Comunității”.

Sinagoga le arată simpatie, dar o simpatie lucidă. Îi sfătuiește să nu se complacă în dulcea consolare pe care ar putea să le-o ofere ambianța sinagogală de Kipur. El trebuie să știe că iudaismul nu e o religie romantică: există o Tora, o învățătură de viață, care trebuie să-i facă să gîndească și să acționeze. În ajun de Kipur sinagoga spune fiecăruia dintre ei: „Vă deschid, cu drag, porțile mele; intrați și faceți ca prin rugăciunile voastre să întredeschideți voi înșivă porțile cerului. De aceea trebuie, ca prin *Kol Nidre* să vă lepădați de vorbele nesăbuite, și prin *Al het*, enumerarea păcatelor voastre, să vă scuturați de ideile greșite și faptele rele. Prin rugăciuni, prin toate rugăciunile voastre, să vă propuneți să spuneți adevărul în interiorul sufletului vostru și să urmați cu integritate drumul vieții voastre. Vreți să faceți Teșuva, și să vă reîntoarceți spre adevărata voastră ființă, spre Dumnezeu? Dacă da, „în această zi se va interveni în favoarea voastră pentru a vă purifica; păcatele vă vor fi iertate, veți fi puri în fața Atotputernicului (Valkra 16, 30). Da, Domnul vă va purifica de păcatele voastre; *lišnei Hašem titharu*, dacă în prelabul v-ați purificat voi înșivă: *lethar*

„Tašlih”

Judaismul nu este o religie abstractă. El nu exclude cituși de puțin o imaginație controlată și căldura afectivă pe care aceasta o aduce. Printre riturile care simbolizează valori morale, cel de Tašlih este foarte caracteristic. Se știe că ritul de Tašlih este practicat, în general, în după amiaza celei de-a doua zile de Roș Hašana. El constă în a citi de trei ori versete din profetul Miha despre iertarea păcatelor, aceasta pe malul unei ape curgătoare unde unii au obiceiul să arunce câteva firimituri găsite în veșminte pentru a fi duse de ape: simbol al greșelilor și păcatelor pe care dorim să le vedem împinse de parte în adîncurile mărilor sau oceanelor.

etem... Da, atunci veți fi puri în fața Celui Etern, insistă rabi Akiva, care a plătit cu viața sa, în această zi de Kipur, dragostea de Dumnezeu, de Tora și de oameni. Nu aveți nevoie de intermediari spre a vă răscumpăra păcatele și a ajunge la Dumnezeu. Teșuva voastră vă face să „ajungeți la tronul Gloriei” lui Dumnezeu.

Teșuva se înfăptuiește în bucuria și nu în tristețea sufletului, în demnitatea și nu în umilirea persoanei umane, în hotărîrea și nu în ezitarea omului. Această faptă importantă o îndeplinește omul drept, capabil de a-și respecta angajamentul, și care se învâluie mai degrabă de o gravă malestă decît de o dulce compasiune. Evreul știe că Iom Kipur proiectează puternica sa lumină pînă în străfundul ființei sale, spre a descoperi ce se petrece acolo. Numai în aceste condiții „Esența acestei zile aduce iertarea”. Esența acestei zile aduce iertarea dar numai cu condiția să o înțelegi în relația cu esența ființei tale! Cu condiția să pătrunzi în cele mai ascunse locuri ale ființei tale proprii și să le luminezi cu flacăra *mișvei* și cu lumina Torei; cu condiția să înțelegi că această zi de Kipur nu pretinde a fi în posesia unei forțe magice care acționează în locul tău; cu condiția să nu te mulțumești să pari mai bun, în această singură zi a anului, iar apoi să recazi, ca și cum nimic nu s-ar fi produs în interiorul ființei tale. Te înșeli dacă crezi că poți reduce practica religioasă la o singură zi a anului!

Nu te mindri cu o pietate religioasă care se exprimă doar prin cîteva vizite anuale la sinagogă! Iudaismul nu se rezumă la zidurile sinagogii; Tora cere să fie trăită permanent în căminul tău, pe care ești capabil să-l înalți la rangul de sanctuar! Nu te îngimfa de obținerea iertării pe care o cauți în ziua de Kipur la sinagogă; nu va avea valoare adevărată pînă nu va fi pecetluită de hotărîrea de a te schimba. Mișna, care vorbește despre caracteristica acestei zile a Iertării, avertizează fără echivoc: „Celui care își spune: „Voi păcătui și mă voi pocăi, voi păcătui și voi face Teșuva”, nu-i va fi acordată posibilitatea de a face Teșuva. Celui ce-și spune: Voi păcătui și apoi Ion Hakipurim îmi va aduce iertarea — Ion Hakipurim nu-i va aduce iertarea! Căci iudaismul nu este o religie a „indulgențelor”, nu încheie un tîrg al vicleniei. Iertarea nu poate fi cumpărată, păcatele nu se răscumpără prin suferința altuia: fiecare trebuie să-și asume propriile sale responsabilități, să le asume conștient, în post și reculegere „micșorînd propria grăsimă și propriul său singe”. Iudaismul e o religie care știe prețel adevărat al responsabilității.

Tora predică o credință luminată în Dumnezeu și o încredere luminată în om: credința și încrederea se completează și își găsesc suprema expresie în învățămintele de Ion Kipur: esența timpului iudaic care caută să atingă esența ființei iudaice.

Despre pocăință

Prin pocăință se ajunge la ispășire. Pocăința are un rol dublu — pe de o parte, constituie baza esențială a fiecărui act de ispășire, baza fără de care nu se poate obține „pacea cu Dumnezeu” (Yoma 85 a) iar pe de altă parte, în cazuri urgente, se substituie oricăror alte forme (Kiduşim 40 b). Aceste două roluri ale pocăinței se exprimă prin cuvîntul Teșuva — termen care înmănunchiază toate mijloacele ce permit ispășirea precum și etapele ce trebuiesc parcurse pentru „reîntoarcerea la Dumnezeu”.

A face Teșuva este o expresie tipic iudaică, intraductibilă. Termenul de „pocăință” nu este nimerit, căci întoarcerea spre Dumnezeu, e condițională de repararea prejudiciului creat, abținerea de la alte greșeli, regretul pentru fapta comisă, mărturisirea publică a greșelii, rugăciunea în lacrimi și decizia de a „merge pe drumul drept” în viitor. Dar forța pocăinței este atât de puternică — încît în cazuri extreme — ea poate înlocui restul condițiilor. Chiar pe patul de moarte Dumnezeu poate accepta pocăința (Kiduşim 40 b).

Dumnezeu, în mîrînimia Sa, a oferit chiar celor mai corupte generații posibilitatea pocăirii și revenirii la El. A ilustrat și a prevenit generația potopului, a turului Babel, a Sodomei și Gomorei. În fine, a prevenit Israelul înaintea distrugerii Templului. Și chiar și celui mai criminal dintre regi, Manase, i s-a permis revenirea la Dumnezeu. Și cînd ființele cerești se pregăteau să închidă porțile în fața celui ce și-a înălțat un idol în templu, Dumnezeu i-a certat spunînd: „Dacă nu accept pocăirea sa, voi fi obligat să închid porțile tuturor aceluia care caută Teșuva” (Sanhedrin 103 a).

Deci nu trebuie să-l îndepărtăm pe pocăit prin acțiunile noastre. Înțelepții noștri au stabilit o serie de legi care să ușureze întoarcerea păcătoșului (Baba Kama 94 b). Aron, marele preot, primea cu bunăvoință păcătoșii din calea sa. La fel proceda și Rabi Zera care era mereu printre cei răi din orașul său, ușurîndu-le astfel pocăința și reîntoarcerea.

Dumnezeu îl înlînește pe păcătos la jumătatea drumului: „Întoarceți-vă către mine, și mă voi întoarce și eu către voi” (Maleahi 3,7). Totuși păcatul nu trebuie privit cu ușurință. „Cel ce exclamă: voi păcătui și mă voi pocăi, nu se va pocăi sincer, căci repetarea faptelor sale transformă, treptat, păcatul într-un lucru permis” (Yoma 87 a).

În accepția iudaică nimic nu poate stăvili pocăința sinceră: Pocăința, spune Midraşul — este asemănătoare mării. „Așa după cum marea poate fi totdeauna abordată de pe pămînt, tot astfel și porțile pocăinței sînt totdeauna deschise”.

Adevărata pocăință vrea ca păcătoșul să se lepede de păcatul comis, să-l ștergă din gîndirea sa, să se decidă să nu-l mai comită, să regretă că l-a comis, și să se lege în fața „Celui ce cercetează sufletele” că nu-l va mai repeta. Mai mult, va trebui să-și mărturisească păcatul în fața Domnului și să-i comunice hotărîrea luată.

(Rambam, Hilhot Teșuva 2,2)

Sentința celui Atotputernic poate fi înălțurată prin: „pocăință, caritate, rugăciune”.

(Ieruşalmi, Tannit 2,3)

Pocătește-te cînd ești încă în plină vigoare. Nu uita: toarnă ulei cînd cîndela mai arde, deoarece cînd s-a stîns, uleiul nu mai servește la nimic.

(Yalkut Simeoni II, 579)

Pocăința și Iom Kipur aduc iertarea păcatelor comise față de Dumnezeu (exemplu: mîncare de alimente interzise). Cînd e vorba de păcate comise față de aproapele tău (lovire, blestem, excocherie, etc) iertarea Domnului nu poate fi obținută decît după repararea pagubei și absolvirea de către aproapele păgubit.

(Rambam, Hilhot Teșuva 2,9)

Cuvîntul „Elu” constituie inițialele versetului din Cîntarea Cîntărilor (6,3): „*Ani ledodi vedodi li*”. „Eu a iubitului meu sînt și el e al meu”. Aceasta pentru a ne învăța că întoarcerea către Dumnezeu trebuie începută din luna Elul și că țelul său este restabilirea dragostei, reciproce, dintre om și Domnul său. Dar acest cuvînt constituie și inițialele versetului din Cartea Esteri (9, 22): „*Is lereethu umatanot leevionim*”. „Trimițîndu-și unii altora daruri”. Aceasta spre a ne învăța că întoarcerea spre Dumnezeu trebuie să fie însoțită de întoarcerea spre om și dragostea de aproapele să fie însoțită de dragostea de Dumnezeu.

(Haie Adam)

— Pentru ce Atotputernicul a fixat în luna Tișri „ziua judecării” și nu a fixat-o altă dată?

— A făcut-o spre binele nostru: Tișri cade după recoltare; țărănul a avut posibilitatea să-și îndeplinească obligațiile față de aproapele desmoștenit, cedîndu-i o parte din recoltă, spicele uitate, zeciuiala, etc. Și Atotputernicul, supunîndu-l pe om judecării în luna Tișri, va ține seama de toate manifestările de dragoste ale acestuia față de aproapele său.

(Haie Avraam)

Dacă vreunul își zice: Voi păcătui și mă voi pocăi, apoi voi păcătui din nou și din nou mă voi pocăi, atunci Atotputernicul nu-i va permite să se reîntoarcă la el.

(Yoma)

Reîntorcîndu-se spre Dumnezeu cel ce a păcătuit să nu-și spună: Din cauza vieții pe care am dus-o și a păcatelor comise sînt prea departe de oamenii pioși. Nu este așa! În realitate el este iubit și apreciat de Dumnezeu ca și cum n-ar fi păcătuit nicodată. Recompensa sa divină e mai mare decît aceea acordată celor pioși, căci el a gustat din păcat și s-a departat de el. Astfel, înțelepții noștri ne învăță: „Treapta la care se ridică un pocăit nu poate fi atinsă de cel mai pios dintre pioși” (Berahot 34 b). Da, treapta sa e superioară aceleia atinse de cei ce n-au păcătuit vreo dată, căci a știut să-și înfrîneze instinctele rele, după ce cedase în fața acestora.

(Rambam, Hilhot Teșuva 7, 4)

Domnul, lăudat fie el, a zis poporului lui Israel: „Pocăiește-te în aceste zece zile care separă Iom Kipur de Roș Hašana și te voi absolvi în Ziua Iertării și voi face din tine o creatură nouă și reînnoită... În realitate, de Roș Hašana e Ziua Judecării și atunci trebuie să dau sentință, dar mai aștept încă zece zile, în care îți acord un termen suplimentar, spre a te reîntoarce către mine”.

(Pessikta rabati).

Întoarcere către Dumnezeu poate fi făcută oricînd. Totuși cele zece zile de penitență sînt cele mai favorabile unui asemenea efort, căci fiecare dintre noi simte atunci puternic, prezența lui Dumnezeu. Și acestei epoci a anului i se aplică versetul: „Căutați pe Domnul cînt îl puteți găsi” (Isaia 55,6).

(Rambam, Hilhot Teșuva 2,6)

Trei călători

Trei călători, surprinși de o furtună în plin cîmp, s-au adaptat într-o peșteră la poalele unei coline.

Cum furtuna nu conțenea, ei au fost nevoiți să înnopteze acolo. La ivirea zorilor, cînd au hotărît să părăsească adăpostul lor vremelnic, au constatat însă cu groază că erau în situația de captivi fără speranță: o stîncă prăvălită de furtună astupa intrarea peșterii. Au încercat să-și croiască o ieșire, dar în zadar. I-a cuprins disperarea, căci nu aveau cu ei niciun fel de provizii și se simțeau condamnați să piară de foame.

În momentele grele prin care treceau, fiecare dintre ei s-a adresat Domnului.

Primul călător a amintit în rugăciunea sa tot binele pe care l-a făcut în decursul vieții, implorîndu-l pe Creator să țină seama de aceasta și să-i vină în ajutor. Și iată că, o dată terminată rugăciunea, stîncă s-a mișcat și a apărut o deschidere de lărgimea unui deget pe unde au pătruns în peșteră razele soarelui.

Cel de-al doilea călător a amintit la rîndul lui toate meritele sale. Și, cum era mai plin de virtuți decît primul, stîncă s-a mișcat din nou lăsînd o spîrtură de lărgimea unei mîini, ceea ce i-a umplut pe captivi de o mare speranță.

Al treilea călător a spus: „Doamne, nici una din faptele pe care le-am împlinit nu este atît de deosebită încît să o invoc în favoarea mea; în marea Ta bunătațe, îndură-te de mine și vino în ajutorul meu”.

Abia și-a terminat această foarte scurtă dar atît de sinceră rugăciune și stîncă s-a îndepărtat, lăsînd liberă intrarea peșterii.

COMPOZIȚIE

Postul de radio Viena a transmis, printre emisiunile marcând împlinirea a 30 de ani de la terminarea celui de-al doilea război mondial, „Cintul din Terezin“, de compozitorul Max Waxman. Scrisă pentru corul de copii din lagărul nazist Teresienstadt, muzica acestei compoziții este dramatică, dar străbătută de un puternic optimism.

COLECȚIE

Colegiul pentru studii iudaice din Chicago a primit, cu titlu de donație, o colecție de manuscrise și obiecte de cult deosebit de prețioase pentru vechimea și valoarea lor artistică.

SINAGOGA

Sinagoga din Cavaillon (în sudul Franței) este considerată monument istoric. Construcția ei a început în anul 1772, încorporând o parte a vechii sinagogi din secolul al XVI-lea. Ea se distinge prin bogăția ornamentelor din lemn sculptat și fier forjat. În acest oraș evreii trăiesc din secolul al XIII-lea, comunitatea de aici fiind în trecut una din cele puține tolerate în posesiunile franceze ale statului papal. În evul mediu, evreii din Cavaillon au locuit pe Rue Hebraique (stradă care mai există și astăzi).

În 1813 trăiau la Cavaillon 49 de evrei, în 1935 — opt. În prezent există aici o mică obște formată din evrei originari din Africa de nord.

VOLUME

Editura YWO din Buenos Aires și-a propus să editeze cele mai reprezentative scrieri ale literaturii idiș. Până acum au apărut 11 volume de versuri și proză. În viitorul apropiat urmează să mai fie editate: o antologie a novelisticii o culegere din scrierile lui Z. Segalovici, o carte despre Hascala și un volum de povestiri.

EXPOZIȚIE

Leizer Ron este unul dintre cei mai în vârstă pictori din Uniunea Sovietică. Recent, în Sala expozițiilor de artă din Minsk a fost organizată o retrospectivă a creației artistului. O parte importantă a acestei expoziții cuprinde opere consacrate temelor războiului antihitlerist.

În ultimii ani, Leizer Ron a realizat portrete de scriitori evrei: Șalom Alehem, Peret, Markiș și alții.

CURS

La Facultatea de litere din Dijon s-a organizat pentru prima oară un curs de limbă ebraică, frecventat de studenți evrei și neevrei. Cursul va dura trei ani și va

fi omologat, contând la obținerea licențelor în litere.

FOLCLOR

Comunitatea evreiască din Iran are o vechime de 2500 de ani. În decursul acestei lungi perioade istorice a fost creat un bogat și specific folclor. O mică parte din această creație populară iudeo-persane au fost înmănușiate într-un volum recent editat la Ierusalim. Volumul cuprinde 500 de povestiri, cantece și anecdote.

OBȘTE

La Hong-Kong există o mică obște evreiască de câteva sute de suflete. Majoritatea membrilor ei provin din Europa și Orientul apropiat. Templul acestei obști a fost construit în anul 1901.

MICROFILME

Fondul de microfilme al Bibliotecii naționale din Ottawa s-a îmbogățit cu 20 000 de microfilme ale unor vechi manuscrise ebraice, lucrări caritate, comentarii biblice, documente istorice și științifice, dintre care unele cu o vechime de peste o mie de ani. Documentele originale se află în diferite biblioteci publice și particulare din 11 țări.

FILM

Regizorul Jean-Marie Straub a predat televiziunii italiene filmul său „Moise și Aron“, după opera neterminată a lui Arnold Schoenberg inspirată din Biblie. Filmul a fost prezentat în premieră la festivalul cinematografic de la Rotterdam, unde s-a bucurat de un remarcabil succes. Copia italiană a filmului va fi prezentată în curând pe micul ecran, în trei serii de cîte o oră.

Întilnirea lui Schoenberg cu cea de-a șaptea artă nu este întâmplătoare. Celebrul compozitor a mai scris partitura pentru două filme artistice.

PICTURI

Cu prilejul împlinirii a trei decenii de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial și al celei de-a XV-a conferințe anuale a Federației comunităților Evreiești din Iugoslavia, în sălile muzeului istoric evreiesc din Belgrad s-a deschis expoziția de picturi ale artiștilor plastici Tina Morpurgo. Expoziția cuprinde peste 60 de picturi în ulei. Pictorița, născută în anul 1907 într-o familie evreiască din Split, a fost ucisă de naziști în 1944, în lagărul de exterminare de la Banjica, din apropierea Belgradului.

EXPOZIȚIE

În cadrul manifestărilor care marchează centenarul nașterii lui Thomas Mann, la Goethe Muzeum din Düsseldorf a fost deschisă o expoziție care oglindește, prin-

tr-un număr de peste 500 de exponate, unele din cele mai importante momente ale vieții și creației marelui scriitor umanist. Cea mai mare parte a exponatelor provin din așa numita „colecție Otto Mayer“. Ele au fost achiziționate de-a lungul timpului de dr. Hans Otto Mayer, proprietarul unei rețele de librării din Düsseldorf, fiind apoi donate bibliotecii universitare din acest oraș.

CONFERINȚA

Psalmiul lui David au constituit subiect de inspirație pentru numeroși compozitori, printre care Leonard Bernstein, Darius Milhaud, Ernest Bloch, Arnold Schoenberg, etc. Aceștia, precum și alte personalități muzicale proeminente, au fost evocați în cadrul unei conferințe „Psalmi în muzică“ ținută la centrul cultural al comunității din Hamburg.

CENTRU

Obștea evreiască din Paraguay numără 12 000 de suflete. Cea mai mare comunitate există în capitala țării, Assuncion, unde funcționează șase sinagogi și un centru cultural comunitar.

RESTAURARE

În orașul Maastricht din Olanda a avut loc ceremonia restaurării sinagogii locale. Această sinagogă a fost clădită în anul 1270 și este a doua ca vechime din Europa, după cea din Praga, care a fost ridicată la începutul secolului al XIII-lea.

În timpul ocupației hitleriste, evreii din Maastricht au fost deportați și foarte puțini dintre ei au supraviețuit. Sfântul lăcaș a avut și el de suferit, dar în ultimii ani a fost restaurat și redat cultului.

SCRISORI

În Republica Federală Germania a apărut un volum cuprinzând un număr de 139 scrisori inedite (96 în limba germană și 43 în ebraică) ale rabinului Ezriel Hildesheimer, unul dintre întemeietorii ortodoxiei evreiești. Rabinul Hildesheimer, care a trăit între anii 1820—1899, a fost unul din fondatorii școlii rabinice din Germania.

PREDICA

Monseniorul Charles I. Egan a rostit o predică de pe amvonul sinagogii din Man-

chester. Acesta este primul caz în Anglia când un preot creștin rostește o predică într-o sinagogă.

COMUNITATE

În insula Porto Rico trăiesc 500 de familii evreiești. Interesant de semnalat este faptul să dădusem sinagogii din această insulă este acoperită cu un strat de nisip, spre a aminti credincioșilor peregrinarea străbunilor noștri în deșert.

INSCRIȚIE

Cu ocazia unor săpături efectuate în albia riului Yarkon care traversează Tel Avivul, a fost descoperită o mare placă de mozaic purtând următoarea inscripție în greaca antică: „Binecuvîntare și pace pentru acest loc. Amen!“. Placa de mozaic este formată din pietre roșii, negre și galbene și este foarte bine conservată. După primele cercetări arheologice nu s-a putut preciza perioada precisă din care datează mozaicul. Se presupune că el ar fi făcut parte dintr-un lăcaș de cult iudaic; nu s-a putut însă preciza dacă este vorba de o sinagogă din epoca helenistică sau de un templu samaritan.

CONFERINȚE

La Universitatea Populară din Berna a fost inaugurat un ciclu de conferințe privind aspecte ale prezenței iudaice în Elveția, de-a lungul timpurilor. În prima conferință din cadrul acestui ciclu, dr. Florence Guggenheim a vorbit despre viața comunităților evreiești din Elveția în perioada evului mediu. Aceiași conferențiară a ținut două prelegeri cu privire la aspectele juridice și economice ale satelor evreiești din Aargau în epoca emancipării republicii helvete. Cunoscutul istoric, dr. R. Vageli, și-a dedicat expunerea sa teme: „Evreii elvețieni în timpul celui de-al doilea război mondial“.

MONUMENT

În cadrul ceremoniilor care au marcat împlinirea a trei decenii de la eliberarea supraviețuitorilor lagărului de concentrare nazist de la Mauthausen, a fost pusă în incinta fostului lagăr prima piatră a monumentului ce se va înălța acolo în memoria evreilor uciși de hitleriști în această sinistru „uzină a morții“. Monumentul, operă a cunoscutului sculptor Dov Hoff, va avea o înălțime de cinci metri și urmează a fi turnat în oțel. El va avea forma unei menore cu șapte brațe: șase din brațele menorei vor simboliza cele șase milioane de evrei victime ale holocaustului, iar cel de-al șaptelea braț — ceva mai îndepărtat — va simboliza supraviețuirea iudaismului. Acest din urmă braț, va avea o torță care va fi aprinsă la toate ceremoniile comemorative.

Inițiativa ridicării monumentului aparține unui grup

de personalități ale evreimii austriece în frunte cu președintele comunității din Viena, dr. Anton Pick și marele rabin Akiba Eisenberg.

APARIȚIE

Sub îngrijirea lui Abraham Schulman a apărut la New York o originală istorie în imagini a comunităților evreiești din Europa din perioada 1860—1920. Fotografii înmănușiate de autor în acest mare album-istorie, de peste 500 de pagini, sint opera amatorilor din diferite centre comunitare evreiești ale bătrînului continent. Marele merit al acestui volum este că oglindește cu valoarea de document viața tradițională evreiască dintr-o serie de comunități care au fost nimicite de naziști.

SIMPOZION

Sub egida Institutului de cercetări istorice din Bad Godesberg s-a desfășurat la Hamburg un simpozion pe tema „Evreii din Germania în perioada 1870—1917“. La acest simpozion, ale cărui lucrări au fost conduse de renumitul istoric vest-german, prof. dr. Werner Jochmann, au participat oameni de știință din Republica Federală Germania, Statele Unite, Anglia, Olanda și Israel.

DECES

A încetat din viață Richard Tucker, unul din renumiții cântăreți de operă din ultimele decenii. Născut la New York, Tucker a început să cînte în public de la vârsta de 6 ani. Și-a făcut ucenicia în corul unei sinagogi, devenind curînd cantor în marele oraș american. A urmat apoi conservatorul la secția de canto și a urcat pe scenele lirice din Statele Unite, ajungînd să fie considerat în cercurile de specialitate ca „cel mai mare tenor de la Caruso pînă în zilele noastre“. Tucker a continuat să celebreze serviciul divin la mari sinagogi din Statele Unite, în timpul sărbătorilor de Yom Kipur și Roș Hășana.

FESTIVITAȚI

Printre manifestările care au marcat, în Belgia, împlinirea a trei decenii de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial s-a numărat și un pelerinaj organizat la Mechelen de Uniunea deportaților evrei. De la Mechelen au fost trimiși în diferite lagăre de exterminare naziste 25 000 de evrei din Belgia, majoritatea pierzîndu-și viața.

A fost oficiat un serviciu religios în memoria celor uciși și s-au deșus coroane de flori din partea oficialităților locale și a numeroase organizații.

באזוך פון אינזש' משה טאנדייטניק פרעזידענט פון מאַסקווער קהילה

דער עונג שבת, אין כשרן רעסטאראן פון דער פעדראציע.
נאך עטלעכע טעג אַשרו אין דער שיינער סבי-
בה פונעם רומענישן יטכרעג, האָבן די געסט
פאַרגעזעצט זייער פראַגראַם.

דעם צנטן אויגוסט דיי האָט דער רב הראשי שליט"א און די רבנית ד"ר רוזן געגעבן א מיני-
בה לכבוד די געסט. צווישן די איינגעלאדענע
זענען געווען די מנהיגים פון דער פעדראציע
און פון דער בוקארעסטער יידישער קהילה
מנהיגים פון קולטן. פונדעלעכע פון אונדזער
קהילה - שרייבער, פינסטלער א.א.וו. זענען
געווען אנוועזנט די פרוי און ה. ג. נענטש, ליי-
טער פון רעליגיע-דעפארטמענט.

דעם 13טן אויגוסט און 14טן סעפטעמבער
האָבן די געסט, באגלייט פון רב הראשי שליט"א
און די ה' עמיל טעכטער און וויקטאָר רוסו
באוזכט די קהילות פון נוסשאַווע, דאַראַהאַי,
באַטשאַן און יאַס. אין יעדער איינער פון אַט
די קהילות קדושות פון צפון-מאָלדאווע זענען
פאראן אינסטיטוציעס מיט אַלע מיטלן פון הונד-
דערטער יארן - שילן, בית-עלמנים א.א.וו. און
איר מוסדות וואָס זענען געגרינדעט געוואָרן
אין די לעצטע יארן, ווי למשל די כשרע רעס-
טאָראַנען, די מושב וקנים פון דאַראַהאַי, די
תלמוד-תורה קורסן אין יעדער פון די דאָזיקע
קהילות, כאַרפאַרמאַציעס אין יאַס און דאַראַ
האַי א.א.וו. עס דאַס פאַראייניגטע צווישן אַלע אַר-
נטי און דער פּרויעסטער אויסגעבונדן פונעם גע-
דאַנק פון המשך פון דער אַבונע און אונדזערע
טוינטער עיריקע טראַדיציעס, אין אַ קלימאַט
פון פולשטענדיקער פרייהייט אין אַ סאַציאַליס-
טישער מדינה. אומעטום אין דער רב הראשי
און די חשובע געסט אויפגענומען געוואָרן מיט
אומענדלעכער ליבשאַפט און אַכטונג דורך די
מנהיגים און מיטגלידער פון די באַזוכטע קהי-
לות. אַ באַזונדערן איינדרוק האָט געמאַכט דער
קינסטלערישער פראַגראַם, ספעציעל צוגעגרייט
לכבוד אַט דעם געשעעניש, פונעם גלענצענדיקן
כאַר פון דער דאַראַהאַיער קהילה, דיריגירט פון
פראַם בלאַנאַר.

אין אַלע באַזוכטע קהילות זענען פאַרגעקומען
באַגעגענישן מיט די דאַרטיקע יידן, אין דער
הויפטשיל פון יענער שטאָט, באַזונדער איינ-
דרוקסבול אין געווען די פאַראַמלונג פון יאַס,
אַפּגעהאַלטן אין דער באַרימטער גרויסער שיל,
און שיינן מקום-קדוש, און אַרטיסטעקאַנטישער בנין
פון העכער 300 יאַר, דאַס באַגרייסונגס-וואָרט
האַבן געזאַלטן. דער שוחט דאָבער און דער
ש. קויבאַנאָ, פּרע זענעט פון דער קהילה.

ח ש ב ו ן ה נ פ ש

(100 ממעמד 12)

תורה. והיינו במוקף הגויל שבין
האותיות. זאת אומרת שגם יש-
ראלים שאינם במדרגה שתהיה
להם אחוה בגוף האותיות או
בתגין, יש להם לכל הפחות
זכות אחוה במקום הפנוי ש-
באותיות.
הגאון הוותדעה העמים בפסוק
"כי לא דבר ריק היא מכם"
(האינון ל"ב-מ"ז), באם אתם
נאחזים בריק, זו היא מכם
(האשם בכם).

תחלת ל"א). ורש"י מדגיש
"עדיין אם קדושתם ע"
ליהם". אין אפשרות כלל ל-
הבדיל ולסלק ישראל מקדושתו,
אין תורת דיוחי.
מעניין שמקובלים השו"ח
כלל ישראל לספר תורה, כי
ישנן ששים רבוא אותיות ל-
תורה ושישים רבוא נשמות ל-
חיות בגוף הכתב, וישנן א-
חיות בתגין של האותיות
יש נשמות שאחיות בריק ה-

א קבלת-פנים געגעבן פון רב הראשי שליט"א און דער רבנית ד"ר רוזן

דעם 12טן אויגוסט דיי האָט דער רב
הראשי שליט"א און די רבנית ד"ר רוזן
געגעבן א קבלת-פנים לכבוד דער באַזוך
פון דער פרוי און הרב וויקטאָר מילער, פרע-
זידענט פונעם קלוב פון די גרויסע יידישע
אַרגאַניזאַציעס פון די פאַראייניקטע שטאַטן
און דער פרוי און ה' אינזש' משה טאנדייט-
ניק, פּרעזידענט פון דער יידישער קהילה
פון מאַסקווע.

סע האָבן זיך באטייליקט די פרוי און ה'
געאַרגע נענטשו, לייטער פון רעליגיע-דע-
פארטמענט.
סע האָבן זיך באטייליקט: יוחנן כהן,
אַטבאַטאָר פון מדינת ישראל אין בוקאַ-

רעטש; ריכאַרד וויעס; יועץ פון דער אמע-
ריקאַנער אמבאַסאַדע; פאַרשטייער פון קולטן.
סע זענען געווען אָנוועזנדיק: פרוי און ה'
יצחק ארזי, סגן ראש העיריה פון תל-אביב, א'
די זשורנאַליסטן רות בונדי און רפאל בשו
פון ישראל.
צווישן די פאַרבעטענע האָבן זיך געפונען
מנהיגים פון דער פעדראציע און פון דער
בוקאַרעסטער יידישער קהילה, פאַרשטייער
פון דער קהילה, חשובע אינסטעלעטואלן
שרייבער, קינסטלער, זשורנאַליסטן א.א.
דער קבלת-פנים איז פאַרגעקומען אין א
זייער האַרציקער שטימונג.

מעסאזש

(100 פון זייט 12)

אונדזער געדאַנק, פון געטרייע יידן און לאַיאַלע בירגער פון דעם לאַנד, איז געוועזען מיט אַנער-
קענונג צו די מנהיגים אירע, בראש מיטן פרעזידענט פון דער מלוכה ה' ניקאליי טשאַושינסקי,
וועמענס קלוגע פּאָליטיק, דורכגעדרונגען מיט הומאַניזם, באַקומט די איינשטימיקע הסכמה
פון אַלע זין פון דעם דאָזיקן לאַנד. מיר דרוקן אויך אויס אונדזער דאַנקבאַרטיק און אונדזערע
ברכות צו די אַלע - פרעזידענט און סעקרעטאַרן פון די יידישע קהילות, די אנדערע קהילה-
מיטגלידער, די אַנגעשטעלטע פון דער פעדראציע און פון די קהילות פון לאַנד, ווי אויך די
משה-היינטיקע, מלמדים פון די תלמוד-תורה, די דירעקטן פון די כאַרפאַרמאַציעס און אַלע
וואָס זענען טעטיק אויסן געביט פון אויסהאַלטן אונדזערע טראַדיציעס און הייליקע מוסדות.
פונעם פאַלק.

אַס די אַלע רעאַליזירונגען רופן אַרויס פרייד און באַרעכטיקטע שטאַלץ ביי יעדן קהילה-
מיטגלידער אונדזערן, רופט אַרויס באַזונדערונג און אַכטונג מצד די געסט - וואָס אַ מאָל
מערערע - וועלכע באַזוכן אונדז. אַלע האָבן זיי געהאַט גאר ווערטער פון לויב און
עמעניצע פּרעזענטאַציעס פונעם היינטיקייטן יידישן לעבן, צווישן וועלכע: ד"ר נהום
גאַלדמאַן פּרעזידענט פון יידישן וועלט-קאָנגרעס; יגאַל אַלון, וויצע-פּרעמיער און אויס-מיניסטער
פון מדינת ישראל; היים בר-לב, האַנדלס-מיניסטער פון ישראל; י. לייבלער, פאַרשטיי-
ער פון יידישן לעבן פון אויסטראַליע; הרב עזריאֵל מילער, פּרעזידענט פון פאַרי-
באַנד פון די פּרעזידענטן פון די גרויסע יידישע אַרגאַניזאַציעס פון די פאַראייניקטע
שטאַטן פון אַמעריקע; משה טאַנדייטניק, פּרעזידענט פון דער יידישער קהילה פון מאַסקווע;
רעפּרעזענטאַטיווע דעלעגאַציעס פון די גרויסע אַרגאַניזאַציעס פון אַמעריקע; בני ברית,
אַמעריקע יודישע קאַמיטי, דוסיאַנט א.א. אַלע האָבן זיי געהאַט גאר ווערטער פון לויב און
שעצונג וועגן אונדזער טעטיקייט, ווי האָבן געפונען דעם אויסדרוק אויך אין דער רעזולוציע
וואָס איז אַנגענומען געוואָרן נישט לאַנג אין זשענעווע פונעם לייטונגס-ראַט פון יידישן וועלט-
קאָנגרעס, אין וועלכער סע ווערט געזאַגט אַז די עסטיע פונעם ראַט "מיט אַנערקענונג פאַרן
פאַקט אַז די יידישע קהילות פון רומעניע געניסן פון פולשטענדיקע בירגערלעכע רעכטן און
רעליגיעזע פרייהייט, זאַגט אַרויס איר אַפּשאַצונג וועגן דער אַקטיווער צוואַנגענאַרבעט צווישן
און די קהילות פון וועלכע זי איז צוגעווינגען טעלע און דער פעדראציע פון די יידישע קהילות
און אין אַנטשלאַסן צו פאַרשטאַרקן די סאַלידאַריטעטס פאַרבינדונגען מיט אַט דער גוט אַרגאַ-
ניזירטער פאַרטעטערישער קערפערשאַפט פון אַ יידישן קיבוץ אין אַ סאַציאַליסטישער מדינה."

גלייכצייטיק, פאַרצייכענדיק מיט אַנערקענונג אַז אַ זייער גרויסע צאַל יידן פון
רומעניע האָבן באַקומען די דערלויבונג זיך צו פאַראייניקן מיט זייערע משפּחות אין ישראל,
זאַגט אַרויס דער לייטונגס-ראַט פון יידישן וועלט-קאָנגרעס זיין גלויבן אַז אַט די הומאַניטאַרע
פּאָליטיק פון דער רומענישער רעגירונג וועט אָנהאַלטן אויך להבאָ."

מיר זענען איינע פון די וויכטיקסטע יידישע קהילות פונעם יידישן פאַלק, א קהילה מיט
א סיפּה דערטרער יעריקער טראַדיציע, און מיר היילן און מיר זענען דורכגעדרונגען מיט דער
איבערצייגונג און מיר וועלן ממשיך זיין אונדזער אמונה טראַדיציע און אונדזערע
הייליקע מוסדות, מיר זענען איצט ווייניגער און זענען צאל, סאַקע דערפאַר איז אונדזער אח-
ריות פיל גרעסער און דאַס איז דער אַנרעג צו אַלץ וואָס מיר טונען, מיר זענען געווען, זענען
און וועלן זיין געטרייע יידן און גלייכצייטיק לאַיאַלע בירגער פון אַט דעם לאַנד, ווייל די
אַנציע דערפאַרונג און רעאַליזירונגען פון בני היינט באַוווינן אַט עס איז נישט פאַראן קיין שום
סחירה צווישן אַט די ביידע באַגרייפן.

עס איז אַ פּאָזיטיווער בילאַנג, מיט וועלכן מיר קאַנען שטאַלצירן, עס איז נאָך אַוואַדי
דאַ אַ סך צו טאָן. און דערצו איז נויטיק אַ יעדער פון אייך זאָל באַטראַכטן זיין אייגענע שטיי-
לונג גלבי דער קהילה, עס איז די צייט איר זאָלט איר פּרעגן, אין וואָס פאַר אַ מאָס איר בא-
טייליקט זיך אין דעם דאָזיקן אַנשטרענג, אויפּצוהייטן און ממשיך צו זיין דאַס וואָס איז אונדז
טייער און הייליק.

דער קאַפּ פונעם יאַר. דאַס וואָס דער קאַפּ איז פאַר דעם גוף, איז דער טאַג פון ראש
השנה פאַר אַלע אנדערע טעג פונעם יאַר, צווישן קאַפּ און גוף דאַרף זיין אַ סכּדריקע פאַרבינד-
דונג, דאַס יהדות קאַן זיך נישט באַפרידיקן, דאַרף זיך נישט באַגרענעצן מיט אַן אַנווענדיג
"בתוך עמי", בלויז אין די טעג פון אָנהייב יאַר, ער פאַרלאַנגט אייער אינטערעס און באַטיילי-
קונג אין טאַגטעלעכן לעבן, אונדזערע רעליגיעזע מוסדות האַלטן זיך אויך נאָר מיט אונדזער
רע אייגענע מיטלען. ראש השנה רופט אייך, בכּן, צום דערפּולן די דאָזיקע התחייבות, וואָס זע-
נען טיילווייז נאָך דערפּולט.

יהי רצון און דאַס יאַר וואָס הייבט זיך אָן, זאָל ברענגען שפּע אין אייערע היימען, דער-
פאַלג אין אייער טענטיקייט, אויפּבלי און פּראַגרעס אין אונדזער טייער היימלאַנד, די סאַציאַ-
ליסטישע רעפּובליק רומעניע, שלום און פריינדשאַפט צווישן אַלע פעלקער. שלום אין מדינת
ישראל, אמן.

לשנה טובה תכתבו!

ד"ר רוד משה רוזן

רב הראשי און פרעזידענט פון דער פעדראציע
פון די יידישער קהילות פון רומעניע

דער באזוך אין ישראל פון רב הראשי שליט"א און דער רבנית ד"ר רוזן

צווישן 17-7 אויגוסט ד"י האט זיך רב הראשי שליט"א און די רבנית ד"ר רוזן געמאכט א באזוך אין ישראל. גער נעגלענדיג האבן זיי אנטוויקלט פאלגנדיקע טעגלייטן:

דעם 18טן אויגוסט, האט די מועצת פועלי ה"ל אביב געגעבן א מסיבה לכבוד די גאסט, מיט דער בעלזשענערהייט האבן אויכעדרוקט זייערע שבתים וועגן דער פערזענלעכקייט און בייטראג פון רב הראשי שליט"א: אורי אלפערט, דער סעקרעטאר פון דער מועצה, לייב קופערשטיין, פרעזידענט פונעם זשורנאליסטישן סארגאין און ד"ר בערל פרימער, פובליציסט.

דעם 19טן אויגוסט האט דער רב הראשי שליט"א געהאט א זייער הארציגע אונטעררעדונג מיט ד"ר יצחק רמאל, רעליגיעזימיניסטער פון מדינת ישראל, אין א דערקלערונג וואס ער האט אנגעגעבן שפעטער פאר דער פרעסע, האט דער מיניסטער רמאל ארויסגעלייגט זיין אכטונג און שצעגט פאר דער פערזענלעכקייט און בא-זונדערע רעאליזירונגען פונעם רב הראשי ד"ר רוזן. דער רב הראשי שליט"א האט פארבעטן דעם מיניסטער רמאל זיין פרוי, אז זיי זאלן באזוכן אונדזער קהילה, די איינלאדונג איז אנגענומען געווארן מיט צופרידנקייט.

דעם 20טן אויגוסט איז פארגעקומען א ספע-ציעלע זיצונג פון ועד הרבנות הראשית פון ישראל לכבוד דעם רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א. אין זיין באגרינגונגסרעדע האט דער רב הראשי פון מדינת ישראל, הרב הגדול שלמה ברוך שליט"א, געזאגט צווישן אנדערן: "מיר דרוקן אויס אונדזער ציעלונג לגבי דעם חשובן גייסטליכן מנהיג פון די יידן אין רומעניע. דער נס פון דער עקזיסטענץ פון דער אנגעזענער יידישער קהילה איז אין א באדייטנדיקער פאס אדאנק דער חשובער פערזענלעכקייט פון אונדזער אייניקל נאטן, איר גוטא האב גייט לאנג באזוכט רומעניע, איר בין געווען אין 12 קהילות און אומעסות האב איך געהאט דאס פארגעסן צו געפירן אינסטיטוציעס רע-ליגיעזע, קולטורעלע און פון סאציאלער הילף, וועלכע האט מיר ווערען זיך געוויינט צו האבן אין פיל אנדערע יידישע קהילות. אומעסות האב איך געפירט בלויז שבתים און אונטערקענונג לגבי דעם רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א, וועלכער האט געוויינט זיין גאנץ לעבן אין דינסט פון אונדזער אמונה און זיינע ברידער."

דעם 15טן אויגוסט ד"י האט דער רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א און זייער פערזענלעכע פרוי וועלכער ער פירט אן מיט זיין היליקער און געזענשטער טעטיקייט, געפילן וואס האבן ארוםגענומען אלע פאר וועלכע עס איז טייער די שטאדיגע און די יידישע וועלט, ביי דער באגעגעניש איז געווען אנוועזנט ה' רביב דירעקטאר אין אויך-מיניסטעריום.

דעם 15טן אויגוסט איז פארגעקומען א מסיבה וואס סע האט געגעבן די נעיה פון ירושלים, צו זאמען מיטן ברית עברית עולמית און דער מועצת פועלי ירושלים די געסט זענען אויסגענומען געווארן מיט א באגרינגונגסווארט פון ה' יוסף הרפז, שפך פון קולטור-אפטייל ביים ועד פועלי ירושלים. נעפענדיק דאס ווארט האט פראפעסאר אריה סארטאקאוו, פרעזידענט פון ברית עברית עולמית און ווערעפערזידענט פון יידישן וועלטליכע צענטער, געזאגט צווישן אנדערן: "א-יך בין געווען אין רומעניע צוריק מיט בלויז עטלעכע וואכן, איר קאן זאגן אז די רעאליזיר-רונגען פון דער יידישער קהילה אויפן געביט פון אויסהאלטן די טראדיציעס און אירע מוסדות, צו ליבענדיק אונדזער הייליק לוח, צו העלפן די נויטבארדיקע, אלץ קאן זאגן אז ווערט אויס-געפאלן דארטן לטובת דעם יהדות איז ממש א נס אבער דער דאזיקער נס געשעט איך א גרויסער פאס אדאנק דעם רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א, אונדזער געערטער גאסט, זיין פרעזידענט פון אונדזער יידישער ערגעץ פון דער געגענט פון זיין קהילה מיט וועלכער ער פירט אן, ער איז איינער פון די גרויסע היינט-צייטיקע יידישע פערזענלעכקייטן, ער פארדינט די אכטונג און שצעגונג מצד דעם יידישן פאלק פון ישראל און פון די תמוצות."

אויף שבת (16טן אויגוסט) זענען די רבנית און דער רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א געווען די געסט פון דער פרוי און ה' יצחק רמאל, רעליגיעזימיניסטער פון ישראל.

דעם 17טן אויגוסט האט דער רב הראשי שליט"א געהאט א הארציגע באגעגעניש מיט ה' אריה דולצין, צייטווייליקער פרעזידענט פון דער יידישער אגענץ, עס איז ארוםגעדרעט געווארן די פראבלעמען בנוגע דעם קהילה לעבן. דער רב הראשי שליט"א האט זיך אויך בא-טייליקט אין דער לוויה פון פנחס סאפיר, פרע-זידענט פון דער יידישער אגענץ.

אין אהנט פון 18טן אויגוסט האט די רבנית און דער רב הראשי שליט"א פלייסעלד כון פיל זייענדיק צווישן וועלכע די פרוי און ה' יצחק קארן, פרעזידענט פונעם פאראיין-עול רומניה, אויפן אינטערנאציאנאלן פלייסעלד פון בוקא-רעשט-שאפען זענען די רבנית און דער רב הראשי שליט"א אפגעווארט און ווארעם בא-גריסט געווארן דורך דער לייכונג פון דער ספ-דעראציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע און דער בוקארעשטער קהילה, גבאים פון שילן-אנגעשטעלטע פון דער קהילה.

עס איז געווען אנוועזנט דער פארשטייער פון רעליגיעז-דעפארטאמענט.

צייטשריפט פונעם רומענישן רעליגיעזן יידנטום

★ דערשיינט צוויי מאל אין חודש 1.09.1975 בוקארעשט ★

אויפגענומען פון רב הראשי שליט"א

פרוי מיליסענט פענוויק, מיטגליד פון רעפרעזענטאנטן-הויז

דער 18טן אויגוסט ד"י האט דער רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א, פרעזידענט פון דער פערזענלעכער פרוי די יידישע קהילות אין רומעניע, אויסגענומען די פרוי מיליסענט פענו-וויק, רעפובליקאנישער דעפוטאט פון יורזשערי אין אמעריקאנישן רעפרעזענטאנטן-הויז. דער נאטן, וועלכער האט באזוכט דאס לאנד אין ראם פון אמעריקאנישן פארלאמענטארישער דעלעגאציע אָנגעפירט פון ה' קארל אלבערט, פרעזידענט פון רעפובליקאנישן-הויז פון אמע-ריקאנער קאנגרעס, איז געווען באגלייט פונעם ה' ריכארד נאזים וועסט, יונג פון דער אמע-ריקאנער אמבאסאדע אין בוקארעשט. סע זענען געווען אַנוועזנדיק: עמיל שעכטער, גענעראל סעקרעטאר פון דער פערזענלעכער דניאל סעגאל, פרעזידענט פון דער בוקארעשטער קהילה, וויק-טאר רוכו, הויפט-רעדאקטאר פון אונדזער "צייטשריפט", מארסעל באדעסקו, יועץ. דער רב הראשי שליט"א האט פארגעשטעלט דעם אופן ווי אויף סע אנטוויקלט זיך דאס רע-ליגיעזע, קולטורעלע לעבן פון דער יידישער

אין בוקארעשט. בעתן אויפנעם זענען געווען אָנוועזנט: עמיל שעכטער, גענעראל סעקרעטאר פון דער פערזענלעכער דניאל סעגאל, וויק-טאר רוכו, הויפט-רעדאקטאר פון אונדזער "צייטשריפט", מארסעל באדעסקו, יועץ. דער רב הראשי שליט"א האט פארגעשטעלט דעם אופן ווי אויף סע אנטוויקלט זיך דאס רע-ליגיעזע, קולטורעלע לעבן פון דער יידישער

ראָבערט פ. דרינאן — מיטגליד פון רעפרעזענטאנטן-הויז

אין בוקארעשט. בעתן אויפנעם זענען געווען אָנוועזנט: עמיל שעכטער, גענעראל סעקרעטאר פון דער פערזענלעכער דניאל סעגאל, וויק-טאר רוכו, הויפט-רעדאקטאר פון אונדזער "צייטשריפט", מארסעל באדעסקו, יועץ. דער רב הראשי שליט"א האט פארגעשטעלט דעם אופן ווי אויף סע אנטוויקלט זיך דאס רע-ליגיעזע, קולטורעלע לעבן פון דער יידישער

דעם 20טן אויגוסט נאָך מיטאָג האָט דער רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א אויפגענומען ה' ראָבערט פ. דרינאן, דעמאָ-קראטישער דעפוטירט פון סענעטשוועסט א'ו רעפרעזענטאנטן-הויז פון די פראַנ-צייטיקע שטאַטן. דער נאטן איז געווען בא-גלייט פון ה' ריכארד נ' וועסט, יועץ פון דער אמעריקאנער אמבאסאדע

אונדזערע געסט

דעפוטירטער ג. זשאנער, פאַרשטייער פון יידישן לעבן אין ענגלאנד

אין זעלביקן טאָג, באגלייט פון רב הראשי שליט"א, איז דער נאטן אויפגענומען געווארן פון ה' נעאָרנע נענטשו, לייטער פון רעליגיעזע-פאראמטענט.

פרייטיק, דעם 18טן אויגוסט האט ה' גרעוויל זשאנער זיך באטייליקט אין קבלת שבת אין כאָר-טעמפל, זייענדיק באגריסט פון ה' דניאל סעגאל, פרעזידענט פון דער בוקארעשטער יידישער קהילה.

צווישן 11-6 אויגוסט ד"י האט אונדזער קהילה געהאט צו נאטן דעם ה' גרעוויל זשאנער, דע-פוטירטער אין ענגלישן פארלאמענט, וועינערפרי זידענע פון באָרד אָף דעפוטאטס, לייטונגס-מיט-גליד אין יידישן וועלטליכע צענטער, דער נאטן איז דער זון פון לאָרד באָרנעט זשאנער, וועלכער האט יאָרן לאנג אָנגעפירט מיט דער יידישער קהילה פון גרויס בריטאניע, איינער פון די פראַ-מינענטסטע פערזענלעכקייטן פונעם היינצטיקן יידנטום.

דעם 19טן אויגוסט איז ה' גרעוויל זשאנער אויפגענומען געווארן פון הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א. בעתן זייער הארציקן גע-שפערען, האט אונדזער גייסטיקער מנהיג פאָרע-שטעלט די רעאליזירונגען פון דער קהילה, אונ-טערשרייבנדיק די ברוטערלעכע פארבינדונגען צווישן אונדזער קהילה און דער פון ענגלאנד ווי אויך מיט די אנדערע קהילות פון דער וועלט. דער נאטן איז אויסגעדריקט מיט באוואונ-דערונג לגבי דער יידישער קהילה פון רומעניע און איר גייטטיקן מנהיג.

יצחק ארצי, סגן ראש עירית תל-אביב

אויף דעם איינלאדונג פונעם פאראיין, ראָבעט-ניא"ה האט דער וויצע פרימאר פון תל-אביב מיט זיין פרוי באזוכט אונדזער לאנד, אויסצוגייענדיק די געלעגנהייט זיך צו באקענטן מיט אונדזער קהילה לעבן.

דעם 21טן אויגוסט ד"י זענען זיי אויפגענו-מען געווארן פון הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א סע זענען געווען אָנוועזנט די איבעריקע

אין אָוווס פון 2023 אויגוסט זענען אָנגעקומען קיין בוקארעשט, אויף דער איי-נלאדונג פון רב הראשי שליט"א, די זשור-נאליסט רות בונדי פון דער סאָג-צייטונג "דבר" און רובל בשו פון דער סאָג-צייטונג "דיעות אחרונות" פון תל-אביב.

די זשורנאליסטן: רות בונדי און רפאל בשן

פון דער פערזענלעכער און דער בוקארעשטער יידישער קהילה, באקענענדיק זיך אוממיטל-באר מיטן לעבן און די רעאליזירונגען פון אונדזער קהילה. זיי האָבן אויך באזוכט די קהילות פון סוסטעאווע, דאָרְהאַץ און יאס.

בחתם פון טעלעכע סענע האָבן די צוויי ישראלעש זשורנאליסטן באזוכט די מוסדות

הרב עזריאל מילער איז אָנגעקומען אין לאנד

דעם 20טן אויגוסט ד"י זענען אָנגעקומען קיין בוקארעשט די פרוי און הרב ישראל טיי-גרע, פרעזידענט פון פערזענלעכע קלוב פון די לויטע, יידישע אָרגאַניזאַציעס פון די פאַר-אייניקטע שטאַטן פון אמעריקע.

אויפן אינטערנאציאנאלן פלייסעלד בוקא-רעשט-שאפען זענען זיי אָפגעווארט געוואָרן

א כתיבה וחתימה טובה

פאר אונדזערע מיטארבעטער און ליינער, ווינטער די רעדאקציע

די זשורנאליסטן פונעם פאראיין

אין אָוווס פון 2023 אויגוסט זענען אָנגעקומען קיין בוקארעשט, אויף דער איי-נלאדונג פון רב הראשי שליט"א, די זשור-נאליסט רות בונדי פון דער סאָג-צייטונג "דבר" און רובל בשו פון דער סאָג-צייטונג "דיעות אחרונות" פון תל-אביב.

בחתם פון טעלעכע סענע האָבן די צוויי ישראלעש זשורנאליסטן באזוכט די מוסדות

לשנה טובה תכתבו!

מעסאזש

לכבוד ראש השנה תשל"ו

פון רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א
צו די יידישע קהילות פון רומעניע

ליבע ברידער און שוועסטער,

ראש השנה — דער קאפ פונעם יאר, אויב איר ווילט וזן די עטישע אויפאסונג פונעם יהדות איבער דעם ערשטן טאג פון א ניי יאר, געפינט איר זי טאקע אינעם גאנצן פון דעם זאקן טאג — דער יום־טוב פונעם איבערגיין פונעם חידו או פונעם כלל, פון איין סטאדיע פונעם לעבן צו אן אנדערע, דער קאפ איז דער וועגווייזער פון א סארטוט. אן זיין טראכטן, אן דער לערע וואס ער דרינגט ארויס פון די פארנאנגענע איבערלעבענישן און אן זיין פארויס זען די פאלגנדיקע, ווערט דעם מענטשנס נסיעה א בלאנדעניש פול מיט סכנות, ביי דעם פרשת דרכים וואס דער אויטוויש פון אן אלטן לוח מיט אן אנדערן, אן נייעם, שטעלט מיט זיך פאר און יעדנס לעבן, אויב בייך כדאי, קודם כל, זיך צו פארטראכטן איבער די בלעטער, האט מען אהן ענגלישק איבערזעטישט, ווי אויך איבער די וואס זיי עפענען זיך פאר אונדו — הייסע, אומ־באפעקטע — אין ספר החיים.

עס איז דער קאפ פונעם יאר, מיר זאלן נישט פארטויבן, נישט אונדזערע מחשבות, נישט אונדזערע געטליך, עס איז נישט כדאי, מע דארף נישט אויסלעשן די ליכט, כדי מיר זאלן איבערגיין די שוועל פון א ניי קאפיטל פון אונדזער קיום אויף דער זאקענער ערד, טאפנדיק אין דער פינצער. אומעטום וואו עס געפינט זיך א יידישער ישוב, קלינגט דער קול־שופר מיט א שליחות וואס דער גרויסער מלאך פונעם יינטום, דער רמב"ם, האט זי דער שופר אין די ווערטער, ערווייניגט, וועקט איר אויף, איר די וואס דרימלט! דער שופר האט די מיטע אונדו אויפצוטריללען פון דער פארנארערישער פארגלייזונג אין וועלכער סע ברענגט אונדו אריין דאס גארטעגעלעכע לעבן, אונדו ארויסצוהייבן פון דער באנאליטעט צו הייליקייט, אונדו צוריקצוגעבן די קלארעוועוויקייט.

עס איז דער קאפ פונעם יאר, אויף דעם וועג פול מיט סטרויכלונגען וואס פארבינדט די וויג מיטן קבר און וואס הייסט דאס לעבן, דארף מען נישט אדורכגיין מיט אויבערפלעכליכ־קייט, מיט לייכטזיניקייט, עס באגאטאליווירן, דאס נייע יאר איז, בייך, אן אפשטעלפונקט, אן עץ פרשת דרכים, א געלענגעניש צו קוקן דעם לעבן אין פנים אריין, אויסצוטייטשן זיין זין, אונטערגעשטרייכן דעם ציל, מיר פארטיין זיך אין תפילות פאר דעם וואס איז דער יודע מחשבות, וועלכער קען אונדזערע געטליך און מעשים און אין איינעם מיט אים, וואס איז דער שופר און דאס געוויסן פון דער יצירה, ווערן מיר זעלבסט אונדזערע אייגענע שופרים, מיט ערנסטקייט, ממעמקים, פון די טיפענישן פון אונדזערע נשמות, זאגן מיר ארויס אלץ וואס מיר האבן געוויינט דיקט קעגן אים, קעגן זיין באשאף, קעגן אונדו גוטא און מיר גרייטן זיך צו דעם "לתקן עולם", צו פארריכטן אלץ וואס עס איז אומרעכט.

דער קאפ, דער אנהייב פונעם יאר תשל"ו, געפינט די יידישע קהילה פון דער סאציאליסטישער רעפובליק רומעניע, אין אזא מאמענט פון חשבון הנפש, פון א בילאנץ פון דער טעטי־קייט וואס עס איז פונדאדערעוויקלט געווארן אינעם פארנאנגענעם יאר, און פון באגעגענען דאס יאר וואס הייבט זיך איצט אן.

וואס פארענדיקט א בליק אויף צוריק, פון דער זאקענער ערנסטפעיטיג, וועגן יאר וואס מיר פארענדיקן היינט, דארפן מיר דאנקען דעם רבונן של עולם, וואס ער האט אונדו מוכה געווען מיט דער סאטיספאקציע פון אדאפטירטע רעאליזירונגען, אונדזערע קהילות קודש — הייליק דורך דער פלייס און אנשטרענג אויסצוטייטשן דאס מיער פון אונדזער אמונה, דורך דער איבער געגעבנקייט צו פארזיכערן די גייסטיקע און אויך סאטעריעלע יידישע נויטווענדיקייטן — האבן אויך איר דעם יאר גיטאן זייער הייליקן חוב, די איבער 150 טעמפלען און שילן פונעם לאנד האבן געגעבן און גיבן די מעגלעכקייט פאר די היגע יידן אז זיי זאלן מקיים זיין די מצוה פון תפילה, די תלמוד־תורה־קורסן, ווייל אונדזערע קינדער לערנען אונדזער הייליק לשון, דערווערבלן זיך די יסודותדיקע לערע וועגן יהדות, דאס איז א גארנאציע פארן דעהאלטן אונדזער אמונה און אונדזערע נשמות, ווייל "תלמוד־תורה כנגד כולם", דאס לערנען פון אונדזער תורה הקדושה איז דאס וויכטיקסטע אין יהדות, תורה הייסט לערנען, באשט עס באדייט אויך געוואנג, ווייל זינט מרים הנביאה ביו צו די נביאים, און אין אונדזער תקופה צו אונדזערע גרויסע נאציאנאלע דיכטער, האט חיוון פון רעאליזירן אונדזערע גרויסע מיטעס אידעאלן פון שלום און דערנענטערונג צווישן גענטשן און פעלקער געפונען דעם אויסדריק אין געוואנג, טאקע דערפאר שעצן מיר אויך הונד די יוגנטאכטן פון בוקארעשט און פון יאס, פון דאראנאך און פון קלוזש, פון סערגע־מורעש און סמיש שאארע, פון אראדע און אראד, וועלכע מאכן אז סע זאל אפלינגען מיט אזוי פיל מייסטער־שאפט אונדזער יידישע גנינה, וועלכע דערמיטקייט אונדזער בחורן אין דער צוקונפט, אונדזער צייטשריפט — וואס איז אריין אין זיין 20סטן יאר פונעם דערשיינען — דערפולט זיין חוב מיט טאלאנט און מסירת נפש צו זיין א מקור פון ידיעה און א בריק צווישן אונדזער קהילות און די קהילות איבער דער גארער העלט, דער לוח איז יאָריערלעך א פראקטישער וועגווייזער פארן רעליגיעזן ייד און אונדזערע קהילות.

מיט בארגריכטיקטער סאטיספאקציע זענען מיר מוסיף צו אט דעם בילאנץ פונעם יאר תשל"ה די רעאליזירונגען אויפן געביט פון פארזארגן אונדזערע ברידער און שוועסטער, קיינ, קראנקע, אן שפחות, אראנק דער רומאנער פארהאלטונג מצד דער רעגירונג, וועלכע האט אויך אין דער היינטיק ארויסגעוויזן פולשטענדיקע פארשטענדעניש לגבי אונדזערע ספעציפישע פראבלעמען, און אויך מיט דער הילף פונעם דזשיאנט, האבן מיר פארגעזעט אויך אין דעם יאר דעם פראגראם פון סאציאלער הילף, וואס נעמט ארום טויזנטער יידן, וועמען מיר גיבן הילף אין געלט, שפיוון, מלבושים, מעדיקאמענטן, מעדיצינישע און היגע־נישט טראנספארטן, פארהייליגונג, העכער 2500 מענטשן עסן טעגלעך, אין ציוויליזירטע בא־דינגונגען, אין די 10 שטרע דעסטאראציען אונדזערע, פיל גענצליכע אומייס, פאר אונדזערע עטלעכע הונדערט יודן וואס זענען נישט ביכולת זיך אויפצוהייבן פונעם בעט ווערט צוגעשיקט אהיים ווארעם עסן, געלויבט שייט וואס מיר האבן זוכה געהען און געהען זאגן אין אט דעם מיינע־לעבן מאמענט פון ראש השנה, אז אין רומעניע איז נישט פאראן קיין איין ייד וואס זאל נישט האבן וואס צו עסן, ער זאל נישט האבן וואס צו צאנצוון, אדער ער זאל ליידן פון קעלע און אין רומעניע איז נישטא קיין איין ייד וואס וויל אז ער און זיינע קינדער זאלן בלייבן געטרייע יידן זאל נישט האבן די מעגלעכקייט.

אט דאס אלץ, ליבע ברידער און שוועסטער, האבן מיר אויפגעטאן אלע צוזאמען, אינס פירירט פון די יידישע מצוות, אין א קלימאט פון פולשטענדיקער רעליגיע־פרייהייט פון לאנד.

(סוף אויף זייט 9)

מר יצחק ארצי, סגן יו"ר עיריית תל־אביב, בעת שנתקבל במשרד הדתות בבוקרשט

חשבון הנפש

מאחור הרב יצחק מאיר מרילוס

מי יתקע בשופר

מעשה ברבי לוי יצחק מברדיצ'ב שחפש בערב ראש השנה תוקע בשופר לבית־המדרש. התאספו אצלו יודעי תקיעה מקל צלצול העיר. הרבה רוצים לזכות במצוה גדולה זו, לתקע בבית מדרשו של הרב.

שאל רבי לוי יצחק כל אחד מהם:

למה אתה מקפח בלבך בשעת תקיעת שופר? השתדל כל אחד ואחד מהם להראות מה גדול כוחו וקל אחד אומר כי הוא מקנן לבו על פי תורת הקבלה (תקעת המנוקד) שדברייהם יודעים רק למעשים.

ולא בחר רבי לוי יצחק אפילו באחד מהם. יום אחד בא אליו תוקע ואמר: רבי, איש פלאש, אני ארבע בנות יש לי ורקן מבגרות והגיעה שעתן להתחתן ואני אין לי קצף להשיא לבנותי. אומן, וקשית תקיעת שופר מקנן אני לבי ואומר: רבן העולמים עשיתי רצונך וקמתי מצותי ואף אתה עשה רצוני ושלח בני זוג לבנותי.

תתמלא רבי לוי יצחק שמחה ואמר לי: כתתן — פגת אתה היא, ואתה תתן התוקע בבית־מדרשו...

ברית עברית עולמית (התנועה הרומני בעמוד 2)

החודש אלול קדוש ונכבד הוא חודש מעורר לתשובה, מתנת אלקים שנתנה הקדוש ברוך הוא לכל יושבי תבל. הורה הוא שהאדם באשר הוא אדם לא יוכל לחיות באופן שלא יתעב כלל, ואם לא תועיל תשובה ואין לו תמחה כש־יחלוק צדו, אין אז אסון גדול יותר מזה, והחכם מכל אדם שחרר לתכונת נפשו של כל יציר נברא, החליט כי באותה העת שאשמה הנפש, היתה ב־מצב כזה שלא היתה יכולה לעשות אחרת, או כי היתה מושפעת מהמקום או מהזמן, או מתגבורת איוו נטי—בה ר־קרבנה עצמה ולא היתה מוכשרת ברצונו ההוא להגביר עצמה על נטיהו ומהנחוץ לסלוח לה. ואם לאו כל העולם שאול ואבי דון, על כל בעת ששפך שיחו להתקיים ולהתקדם אם נמצאים אשר לא יתאם (מלכים א' ח—מ"ו) (כב—חחם סופר הלך אבן העזר סימן קכ"ה). וכדאי לצטט לשון הרמב"ם הלכות תשובה (פרק ה"א וב): "רשות לכל אדם תונה". ארצה לי־הטות עצמו לדרוש טובה, להיות צדיק, הרשות בידו. ואם רצה להטות עצמו לדרוך רעה ולהיות רשע, הרשות בידו. והואיל ורשויותינו בידנו. ומדענו ע־שינו כל הרעות, ראוי לנו ל־הורא תשובה ולעווב דענו. חזק שכתוב: נחשת דרכינו ונקוהו ונשובה (איכה ג—ם). והגם שכל יום ומנו הוא ב־הוא אלויל, הגה זה הוא השופר להקין ולעורר השבים האלקי הנבויים ומסתרת עמוק בלב. ו־נתקבל וחדש זה להיות יוצא מן הכלל, שבו כל יהודי הנאמן לעמו ולכל קדשי בניישראל עושה חשבון נפשו, מתחרט על המעשים שעשה בינו ובין קונו, בינו ובין חברו, ועל ידי שמירת השופר, לבו הוא ה־מעורר אותו. כן הן דרכי ההשגחה ודרו, הטבע, שהן דרכי אחר־שעשה איוו פעולה אם היובית או שלילית, מרגיש ב־עצמו בלבן את התגובות ה־מתאימות, אם עשה פעולה חיובית מרגיש בעצמו סיפוק